కుమారసంభవం

కాళిదాసు

కుమారసంభవం

కాళిదాసు

సర్గః ౧

అస్త్యుత్తరస్యాం దిశి దేవతాత్మా హిమాలయో నామ నగాధిరాజః |
పూర్వాపరౌ తోయనిధీ విగాహ్య స్థితః పృథివ్యా ఇవ మానదండః || ౧.౧||

యం సర్వశైలాః పరికల్ప్య వత్సం మేరౌ స్థితే దోగ్ధరి దోహదక్షే |
భాస్వంతి రత్నాని మహౌషధీశ్చ పృథూపదిష్టాం దుదుహుర్ధరిత్రీం || ౧.౨||

అనంతరత్నప్రభవస్య యస్య హిమం న సౌభాగ్యవిలోఽపి జాతం |
ఏకో హి దోషో గుణసన్నిపాతే నిమజ్జతీందోః కిరణేష్వివాంకః || ౧.౩||

యశ్చాప్సరోవిభ్రమమండనానాం సంపాదయిత్రీం శిఖరైర్బిభర్తి |
బలాహకచ్ఛేదవిభక్తరాగామకాలసంధ్యామివ ధాతుమత్తాం || ౧.౪||

ఆమేఖలం సంచరతాం ఘనానాం చ్ఛాయామధఃసానుగతాం నిషేవ్య |
ఉద్వేజితా వృష్టిభిరాశ్రయంతే శృంగాణి యస్యాతపవంతి సిద్ధాః || ౧.౫||

పదం తుషారస్రుతిధౌతరక్తం యస్మిన్నదృష్ట్వాపి హతద్విపానాం |
విదంతి మార్గం నఖరంధ్రముక్తైర్ముక్తాఫలైః కేసరిణాం కిరాతాః || ౧.౬||

న్యస్తాక్షరా ధాతురసేన యత్ర భూర్జత్వచః కుంజరబిందుశోణాః |
వ్రజంతి విద్యాధరసుందరీణామనంగలేఖక్రియయోపయోగం || ౧.౭||

యః పూరయన్కీచకరంధ్రభాగాందరీముఖోత్థేన సమీరణేన |
ఉద్గాస్యతామిచ్ఛతి కిన్నరాణాం తానప్రదాయిత్వమివోపగంతుం || ౧.౮||

కపోలకండూః కరిభిర్వినేతుం విఘట్టితానాం సరలద్రుమాణాం |
యత్ర స్రుతక్షీరతయా ప్రసూతః సానూని గంధః సురభీకరోతి || ౧.౯||

వనేచరాణాం వనితాసఖానాం దరీగృహోత్సంగనిషక్తభాసః |
భవంతి యత్రౌషధయో రజన్యామతైలపూరాః సురతప్రదీపాః || ౧.౧౦||

ఉద్వేజయత్యంగులిపార్ష్ణిభాగాన్మార్గే శిలీభూతహిమే ఽపి యత్ర |
న దుర్వహశ్రోణిపయోధరార్తా భిందంతి మందాం గతిమశ్వముఖ్యః || ౧.౧౧||

దివాకరాద్రక్షతి యో గుహాసు లీనం దివా భీతమివాంధకారం |
క్షుద్రే ఽపి నూనం శరణం ప్రపన్నే మమత్వముచ్చైఃశిరసాం సతీవ || ౧.౧౨||

లాంగూలవిక్షేపవిసర్పిశోభైరితస్తతశ్చంద్రమరీచిగౌరైః |
యస్యార్థయుక్తం గిరిరాజశబ్దం కుర్వంతి వాలవ్యజనైశ్చమర్యః || ౧.౧౩||

యత్రాంశుకాక్షేపవిలజ్జితానాం యదృచ్ఛయా కింపురుషాంగనానాం |
దరీగృహద్వారవిలంబిబింబాస్తిరస్కరిణ్యో జలదా భవంతి || ౧.౧౪||

భాగీరథీనిర్ఝరసీకరాణాం వోఢా ముహుః కంపితదేవదారుః |
యద్వాయురన్విష్టమృగైః కిరాతైరాసేవ్యతే భిన్నశిఖండిబర్హః || ౧.౧౫||

సప్తర్షిహస్తావచితావశేషాణ్యధో వివస్వాన్పరివర్తమానః |
పద్మాని యస్యాగ్రసరోరుహాణి ప్రబోధయత్యూర్ధ్వముఖైర్మయూఖైః || ౧.౧౬||

యజ్ఞాంగయోనిత్వమవేక్ష్య యస్య సారం ధరిత్రీధరణక్షమం చ |
ప్రజాపతిః కల్పితయజ్ఞభాగం శైలాధిపత్యం స్వయమన్వతిష్ఠత్ || ౧.౧౭||

స మానసీం మేరుసఖః పితౄణాం కన్యాం కులస్య స్థితయే స్థితిజ్ఞః |
మేనాం మునీనామపి మాననీయామాత్మానురూపాం విధినోపయేమే || ౧.౧౮||

కాలక్రమేణాథ తయోః ప్రవృత్తే స్వరూపయోగ్యే సురతప్రసంగే |
మనోరమం యౌవనముద్వహంత్యా గర్భో ఽభవద్భూధరరాజపత్న్యాః || ౧.౧౯||

అసూత సా నాగవధూపభోగ్యం మైనాకమంభోనిధిబద్ధసఖ్యం |
క్రుద్ధే ఽపి పక్షచ్ఛిది వృత్రశత్రావవేదనాజ్ఞం కులిశక్షతానాం || ౧.౨౦||

అథావమానేన పితుః ప్రయుక్తా దక్షస్య కన్యా భవపూర్వపత్నీ |
సతీ సతీ యోగవిసృష్టదేహా తాం జన్మనే శైలవధూం ప్రపేదే || ౧.౨౧||

సా భూధరాణామధిపేన తస్యాం సమాధిమత్యాముదపాది భవ్యా |
సమ్యక్ప్రయోగాదపరిక్షతాయాం నీతావివోత్సాహగుణేన సంపత్ || ౧.౨౨||

ప్రసన్నదిక్పాంసువివిక్తవాతం శంఖస్వనానంతరపుష్పవృష్టి |
శరీరిణాం స్థావరజంగమానాం సుఖాయ తజ్జన్మదినం బభూవ || ౧.౨3||

తయా దుహిత్రా సుతరాం సవిత్రీ స్ఫురత్ప్రభామండలయా చకాసే |
విదూరభూమిర్నవమేఘశబ్దాదుద్భిన్నయా రత్నశలాకయేవ || ౧.౨౪||

దినే దినే సా పరివర్ధమానా లబ్ధోదయా చాంద్రమసీవ లేఖా |
పుపోష లావణ్యమయాన్విశేషాంజ్యోత్స్నాంతరాణీవ కలాంతరాణి || ౧.౨౫||

తాం పార్వతీత్యాభిజనేన నామ్నా బంధుప్రియాం బంధుజనో జుహావ |
ఉ మేతి మాత్రా తపసో నిషిద్ధా పశ్చాదుమాఖ్యాం సుముఖీ జగామ || ౧.౨౬||

మహీభృతః పుత్రవతో ఽపి దృష్టిస్తస్మిన్నపత్యే న జగామ తృప్తిం |
అనంతపుష్పస్య మధోర్హి చూతే ద్విరేఫమాలా సవిశేషసంగా || ౧.౨౭||

ప్రభామహత్యా శిఖయేవ దీపస్త్రిమార్గయేవ త్రిదివస్య మార్గః |
సంస్కారవత్యేవ గిరా మనీషీ తయా స పూతశ్చ విభూషితశ్చ || ౧.౨౮||

మందాకినీసైకతవేదికాభిః సా కందుకైః కృత్రిమపుత్రకైశ్చ |
రేమే ముహుర్మధ్యగతా సఖీనాం క్రీడారసం నిర్విశతీవ బాల్యే || ౧.౨౯||

తాం హంసమాలాః శరదీవ గంగాం మహౌషధిం నక్తమివాత్మభాసః |
స్థిరోపదేశాముపదేశకాలే ప్రపేదిరే ప్రాక్తనజన్మవిద్యాః || ౧.30||

అసంభృతం మండనమంగయష్టేరనాసవాఖ్యం కరణం మదస్య |
కామస్య పుష్పవ్యతిరిక్తమస్త్రం బాల్యాత్పరం సాథ వయః ప్రపేదే || ౧.౩౧||

ఉన్మీలితం తూలికయేవ చిత్రం సూర్యాంశుభిర్భిన్నమివారవిందం |
బభూవ తస్యాశ్చతురస్రశోభి వపుర్విభక్తం నవయౌవనేన || ౧.౩౨||

అభ్యున్నతాంగుష్ఠనఖప్రభాభిర్నిక్షేపణాద్రాగమివోద్గిరంతౌ |
ఆజహ్రతుస్తచ్చరణౌ పృథివ్యాం స్థలారవిందశ్రియమవ్యవస్థాం || ౧.౩౩||

సా రాజహంసైరివ సన్నతాంగీ గతేషు లీలాంచితవిక్రమేషు |
వ్యనీయత ప్రత్యుపదేశలుబ్ధైరాదిత్సుభిర్నూపురసింజితాని || ౧.౩౪||

వృత్తానుపూర్వే చ న చాతిదీర్ఘే జంఘే శుభే సృష్టవతస్తదీయే |
శేషాంగనిర్మాణవిధౌ విధాతుర్లావణ్య ఉత్పాద్య ఇవాస యత్నః || ౧.౩౫||

నాగేంద్రహస్తాస్త్వచి కర్కశత్వాదేకాంతశైత్యాత్కదలీవిశేషాః |
లబ్ధ్వాపి లోకే పరిణాహి రూపం జాతాస్తదూర్వోరుపమానబాహ్యాః || ౧.౩౬||

ఏతావతా నన్వనుమేయశోభం కాంచీగుణస్థానమనిందితాయాః |
ఆరోపితం యద్గిరిశేన పశ్చాదనన్యనారీకమనీయమంకం || ౧.౩౭||

తస్యాః ప్రవిష్టా నతనాభిరంధ్రం రరాజ తన్వీ నవలోమరాజిః |
నీవీమతిక్రమ్య సితేతరస్య తన్మేఖలామధ్యమణేరివార్చిః || ౧.౩౮||

మధ్యేన సా వేదివిలగ్నమధ్యా వలిత్రయం చారు బభార బాలా |
ఆరోహణార్థం నవయౌవనేన కామస్య సోపానమివ ప్రయుక్తం || ౧.౩౯||

అన్యోన్యముత్పీడయదుత్పలాక్ష్యాః స్తనద్వయం పాండు తథా ప్రవృద్ధం |
మధ్యే యథా శ్యామముఖస్య తస్య మృణాలసూత్రాంతరమప్యలభ్యం || ౧.౪౦||

శిరీషపుష్పాధికసౌకుమార్యౌ బాహూ తదీయావితి మే వితర్కః |
పరాజితేనాపి కృతౌ హరస్య యౌ కంఠపాశౌ మకరధ్వజేన || ౧.౪౧||

కంఠస్య తస్యాః స్తనబంధురస్య ముక్తాకలాపస్య చ నిస్తలస్య |
అన్యోన్యశోభాజననాద్బభూవ సాధారణో భూషణభూష్యభావః || ౧.౪౨||

చంద్రం గతా పద్మగుణాన్న భుంక్తే పద్మాశ్రితా చాంద్రమసీమభిఖ్యాం |
ఉమాముఖం తు ప్రతిపద్య లోలా ద్విసంశ్రయాం ప్రీతిమవాప లక్ష్మీః || ౧.౪౩||

పుష్పం ప్రవాలోపహితం యది స్యాన్ముక్తాఫలం వా స్ఫుటవిద్రుమస్థం |
తతో ఽనుకుర్యాద్విశదస్య తస్యాస్తామ్రౌష్ఠపర్యస్తరుచః స్మితస్య || ౧.౪౪||

స్వరేణ తస్యామమృతస్రుతేవ ప్రజల్పితాయామభిజాతవాచి |
అప్యన్యపుష్టా ప్రతికూలశబ్దా శ్రోతుర్వితంత్రీరివ తాడ్యమానా || ౧.౪౫||

ప్రవాతనీలోత్పలనిర్విశేషమధీరవిప్రేక్షితమాయతాక్ష్యా |
తయా గృహీతం ను మృగాంగనాభ్యస్తతో గృహీతం ను మృగాంగనాభిః || ౧.౪౬||

తస్యాః శలాకాంజననిర్మితేవ కాంతిర్భ్రువోరానతలేఖయోర్యా |
తాం వీక్ష్య లీలాచతురామనంగః స్వచాపసౌందర్యమదం ముమోచ || ౧.౪౭||

లజ్జా తిరశ్చాం యది చేతసి స్యాదసంశయం పర్వతరాజపుత్ర్యాః |
తం కేశపాశం ప్రసమీక్ష్య కుర్యుర్వాలప్రియత్వం శిథిలం చమర్యః || ౧.౪౮ ||

సర్వోపమాద్రవ్యసముచ్చయేన యథాప్రదేశం వినివేశితేన |
సా నిర్మితా విశ్వసృజా ప్రయత్నాదేకస్థసౌందర్యదిదృక్షయేవ || ౧.౪౯||

తాం నారదః కామచరః కదా చిత్కన్యాం కిల ప్రేక్ష్య పితుః సమీపే |
సమాదిదేశైకవధూం భవిత్రీం ప్రేమ్ణా శరీరార్ధహరాం హరస్య || ౧.౫౦||

గురుః ప్రగల్భే ఽపి వయస్యతో ఽస్యాస్తస్థౌ నివృత్తాన్యవరాభిలాషః |
ఋతే కృశానోర్న హి మంత్రపూతమర్హంతి తేజాంస్యపరాణి హవ్యం || ౧.౫౧||

అయాచితారం న హి దేవదేవమద్రిః సుతాం గ్రాహయితుం శశాక |
అభ్యర్థనాభంగభయేన సాధుర్మాధ్యస్థ్యమిష్టే ఽప్యవలంబతే ఽర్థే || ౧.౫౨||

యదైవ పూర్వే జననే శరీరం సా దక్షరోషాత్సుదతీ ససర్జ |
తదాప్రభృత్యేవ విముక్తసంగః పతిః పశూనామపరిగ్రహో ఽభూత్ || ౧.౫౩||

స కృత్తివాసాస్తపసే యతాత్మా గంగాప్రవాహోక్షితదేవదారు |
ప్రస్థం హిమాద్రేర్మృగనాభిగంధి కిం చిత్క్వణత్కిన్నరమధ్యువాస || ౧.౫౪||

గణా నమేరుప్రసవావతంసా భూర్జత్వచః స్పర్శవతీర్దధానాః |
మనఃశిలావిచ్ఛురితా నిషేదుః శైలేయనద్ధేషు శిలాతలేషు || ౧.౫౫||

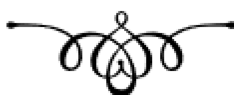
తుషారసంఘాతశిలాః ఖురాగ్రైః సముల్లిఖందర్పకలః కకుద్మాన్ |
దృష్టః కథం చిద్గవయైర్వివిగ్నైరసోఢసింహధ్వనిరున్ననాద || ౧.౫౬||

తత్రాగ్నిమాధాయ సమిత్సమిద్ధం స్వమేవ మూర్త్యంతరమష్టమూర్తిః |
స్వయం విధాతా తపసః ఫలానాం కేనాపి కామేన తపశ్చచార || ౧.౫౭||

అనర్ఘ్యమర్ఘ్యేణ తమద్రినాథః స్వర్గౌకసామర్చితమర్చయిత్వా |
ఆరాధనాయాస్య సఖీసమేతాం సమాదిదేశ ప్రయతాం తనూజాం || ౧.౫౮ ||

ప్రత్యర్థిభూతామపి తాం సమాధేః శుశ్రూషమాణాం గిరిశో ఽనుమేనే |
వికారహేతౌ సతి విక్రియంతే యేషాం న చేతాంసి త ఏవ ధీరాః || ౧.౫౯||

అవచితబలిపుష్పా వేదిసమ్మార్గదక్షా
నియమవిధిజలానాం బర్హిషాం చోపనేత్రీ |
గిరిశముపచచార ప్రత్యహం సా సుకేశీ
నియమితపరిఖేదా తచ్ఛిరశ్చంద్రపాదైః || ౧.౬౦||

సర్గః ౨

తస్మిన్విప్రకృతాః కాలే తారకేణ దివౌకసః ।
తురాసాహం పురోధాయ ధామ స్వాయంభువం యయుః ॥ ౨.౧॥

తేషామావిరభూద్బ్రహ్మా పరిమ్లానముఖశ్రియామ్ ।
సరసాం సుప్తపద్మానాం ప్రాతర్దీధితిమానివ ॥ ౨.౨॥

అథ సర్వస్య ధాతారం తే సర్వే సర్వతోముఖమ్ ।
వాగీశం వాగ్భిరర్థ్యాభిః ప్రణిపత్యోపతస్థిరే ॥ ౨.౩॥

నమస్త్రిమూర్తయే తుభ్యం ప్రాక్సృష్టేః కేవలాత్మనే ।
గుణత్రయవిభాగాయ పశ్చాద్భేదముపేయుషే ॥ ౨.౪॥

యదమోఘమపామంతరుప్తం బీజమజ త్వయా ।
అతశ్చరాచరం విశ్వం ప్రభవస్తస్య గీయసే ॥ ౨.౫॥

తిసృభిస్త్వమవస్థాభిర్మహిమానముదీరయన్ ।
ప్రలయస్థితిసర్గాణామేకః కారణతాం గతః ॥ ౨.౬॥

స్త్రీపుంసావాత్మభాగౌ తే భిన్నమూర్తేః సిసృక్షయా ।
ప్రసూతిభాజః సర్గస్య తావేవ పితరౌ స్మృతౌ ॥ ౨.౭॥

స్వకాలపరిమాణేన వ్యస్తరాత్రిందివస్య తే ।
యౌ తు స్వప్నావబోధౌ తౌ భూతానాం ప్రలయోదయౌ ॥ ౨.౮॥

జగద్యోనిరయోనిస్త్వం జగదంతో నిరంతకః ।
జగదాదిరనాదిస్త్వం జగదీశో నిరీశ్వరః ॥ ౨.౯॥

ఆత్మానమాత్మనా వేత్సి సృజస్యాత్మానమాత్మనా ।
ఆత్మనా కృతినా చ త్వమాత్మన్యేవ ప్రలీయసే ॥ ౨.౧౦॥

ద్రవః సంఘాతకఠినః స్థూలః సూక్ష్మో లఘుర్గురుః ।
వ్యక్తో వ్యక్తేతరశ్చాసి ప్రాకామ్యం తే విభూతిషు ॥ ౨.౧౧॥

ఉద్ఘాతః ప్రణవో యాసాం న్యాయైస్త్రిభిరుదీరణమ్ ।
కర్మ యజ్ఞః ఫలం స్వర్గస్తాసాం త్వం ప్రభవో గిరామ్ ॥ ౨.౧౨॥

త్వామామనంతి ప్రకృతిం పురుషార్థప్రవర్తినీమ్ ।
తద్దర్శినముదాసీనం త్వామేవ పురుషం విదుః ॥ ౨.౧౩॥

త్వం పితౄణామపి పితా దేవానామపి దేవతా ।
పరతోఽపి పరశ్చాసి విధాతా వేధసామపి ॥ ౨.౧౪॥

త్వమేవ హవ్యం హోతా చ భోజ్యం భోక్తా చ శాశ్వతః |
వేద్యం చ వేదితా చాసి ధ్యాతా ధ్యేయం చ యత్పరం || ౨.౧౫||

ఇతి తేభ్యః స్తుతీః శ్రుత్వా యథార్థా హృదయంగమాః |
ప్రసాదాభిముఖో వేధాః ప్రత్యువాచ దివౌకసః || ౨.౧౬||

పురాణస్య కవేస్తస్య చతుర్ముఖసమీరితా |
ప్రవృత్తిరాసీచ్ఛబ్దానాం చరితార్థా చతుష్టయీ || ౨.౧౭||

స్వాగతం స్వానధీకారాన్ప్రభావైరవలంబ్య వః |
యుగపద్యుగబాహుభ్యః ప్రాప్తేభ్యః ప్రాజ్యవిక్రమాః || ౨.౧౮||

కిమిదం ద్యుతిమాత్మీయాం న బిభ్రతి యథా పురా |
హిమక్లిష్టప్రకాశాని జ్యోతీంషీవ ముఖాని వః || ౨.౧౯||

ప్రశమాదర్చిషామేతదనుద్గీర్ణసురాయుధం |
వృత్రస్య హంతుః కులిశం కుంఠితాశ్రీవ లక్ష్యతే || ౨.౨౦||

కిం చాయమరిదుర్వారః పాణౌ పాశః ప్రచేతసః |
మంత్రేణ హతవీర్యస్య ఫణినో దైన్యమాశ్రితః || ౨.౨౧||

కుబేరస్య మనఃశల్యం శంసతీవ పరాభవం |
అపవిద్ధగదో బాహుర్భగ్నశాఖ ఇవ ద్రుమః || ౨.౨౨||

యమో ఽపి విలిఖన్భూమిం దండేనాస్తమితత్విషా |
కురుతే ఽస్మిన్నమోఘే ఽపి నిర్వాణాలాతలాఘవం || ౨.౨3||

అమీ చ కథమాదిత్యాః ప్రతాపక్షతిశీతలాః |
చిత్రన్యస్తా ఇవ గతాః ప్రకామాలోకనీయతాం || ౨.౨౪||

పర్యాకులత్వాన్మరుతాం వేగభంగో ఽనుమీయతే |
అంభసామోఘసంరోధః ప్రతీపగమనాదివ || ౨.౨౫||

ఆవర్జితజటామౌలి- విలంబిశశికోటయః |
రుద్రాణామపి మూర్ధానః క్షతహుంకారశంసినః || ౨.౨౬||

లబ్ధప్రతిష్ఠాః ప్రథమం యూయం కిం బలవత్తరైః |
అపవాదైరివోత్సర్గాః కృతవ్యావృత్తయః పరైః || ౨.౨౭||

తద్బ్రూత వత్సాః కిమితః ప్రార్థయధ్వే సమాగతాః |
మయి సృష్టిర్హి లోకానాం రక్షా యుష్మాస్వవస్థితా || ౨.౨౮||

తతో మందానిలోద్ధూత- కమలాకరశోభినా |
గురుం నేత్రసహస్రేణ చోదయామాస వాసవః || ౨.౨౯||

స ద్వినేత్రో హరేశ్చక్షుః సహస్రనయనాధికం |
వాచస్పతిరువాచేదం ప్రాంజలిర్జలజాసనం || ౨.30||

ఏవం యదాత్థ భగవన్నామృష్టం నః పరైః పదం |
ప్రత్యేకం వినియుక్తాత్మా కథం న జ్ఞాస్యసి ప్రభో || ౨.౩౧||

భవల్లబ్ధవరోదీర్ణస్తారకాఖ్యో మహాసురః |
ఉపప్లవాయ లోకానాం ధూమకేతురివోత్థితః || ౨.౩౨||

పురే తావంతమేవాస్య తనోతి రవిరాతపం |
దీర్ఘికాకమలోన్మేషో యావన్మాత్రేణ సాధ్యతే || ౨.౩౩||

సర్వాభిః సర్వదా చంద్రస్తం కలాభిర్నిషేవతే |
నాదత్తే కేవలాం లేఖాం హరచూడామణీకృతాం || ౨.౩౪||

వ్యావృత్తగతిరుద్యానే కుసుమస్తేయసాధ్వసాత్ |
న వాతి వాయుస్తత్పార్శ్వే తాలవృంతానిలాధికం || ౨.౩౫||

పర్యాయసేవాముత్సృజ్య పుష్పసంభారతత్పరాః |
ఉద్యానపాలసామాన్యమృతవస్తముపాసతే || ౨.౩౬||

తస్యోపాయనయోగ్యాని రత్నాని సరితాం పతిః |
కథమప్యంభసామంతరా నిష్పత్తేః ప్రతీక్షతే || ౨.౩౭||

జ్వలన్మణిశిఖాశ్చైనం వాసుకిప్రముఖా నిశి |
స్థిరప్రదీపతామేత్య భుజంగాః పర్యుపాసతే || ౨.౩౮||

తత్కృతానుగ్రహాపేక్షీ తం ముహుర్దూతహారితైః |
అనుకూలయతీంద్రో ఽపి కల్పద్రుమవిభూషణైః || ౨.౩౯||

ఇత్థమారాధ్యమానో ఽపి క్లిశ్నాతి భువనత్రయం |
శామ్యేత్ప్రత్యపకారేణ నోపకారేణ దుర్జనః || ౨.౪౦||

తేనామరవధూహస్తైః సదయాలూనపల్లవాః |
అభిజ్ఞాశ్ఛేదపాతానాం క్రియంతే నందనద్రుమాః || ౨.౪౧||

వీజ్యతే స హి సంసుప్తః శ్వాససాధారణానిలైః |
చామరైః సురబందీనాం బాష్పశీకరవర్షిభిః || ౨.౪౨||

ఉత్పాట్య మేరుశృంగాణి క్షుణ్ణాని హరితాం ఖురైః |
ఆక్రీడపర్వతాస్తేన కల్పితాః స్వేషు వేశ్మసు || ౨.౪౩||

మందాకిన్యాః పయఃశేషం దిగ్వారణమదావిలం |
హేమాంభోరుహసస్యానాం తద్వాప్యో ధామ సాంప్రతం || ౨.౪౪||

భువనాలోకనప్రీతిః స్వర్గిభిర్నానుభూయతే |
ఖిలీభూతే విమానానాం తదాపాతభయాత్పథి || ౨.౪౫||

యజ్వభిః సంభృతం హవ్యం వితతేష్వధ్వరేషు సః |
జాతవేదోముఖాన్మాయీ మిషతామాచ్ఛినత్తి నః || ౨.౪౬||

ఉచ్చైరుచ్చైఃశ్రవాస్తేన హయరత్నమహారి చ |
దేహబద్ధమివేంద్రస్య చిరకాలార్జితం యశః || ౨.౪౭||

తస్మిన్నుపాయాః సర్వే నః క్రూరే ప్రతిహతక్రియాః |
వీర్యవత్యౌషధానీవ వికారే సాన్నిపాతికే || ౨.౪౮||

జయాశా యత్ర చాస్మాకం ప్రతిఘాతోత్థితార్చిషా |
హరిచక్రేణ తేనాస్య కంఠే నిష్క ఇవార్పితః || ౨.౪౯||

తదీయాస్తోయదేష్వద్య పుష్కరావర్తకాదిషు |
అభ్యస్యంతి తటాఘాతం నిర్జితైరావతా గజాః || ౨.౫౦||

తదిచ్ఛామో విభో సృష్టం సేనాన్యం తస్య శాంతయే |
కర్మబంధచ్ఛిదం ధర్మం భవస్యేవ ముముక్షవః || ౨.౫౧||

గోప్తారం సురసైన్యానాం యం పురస్కృత్య గోత్రభిత్ |
ప్రత్యానేష్యతి శత్రుభ్యో బందీమివ జయశ్రియం || ౨.౫౨||

వచస్యవసితే తస్మిన్ససర్జ గిరమాత్మభూః |
గర్జితానంతరాం వృష్టిం సౌభాగ్యేన జిగాయ యా || ౨.౫౩||

సంపత్స్యతే వః కామో యం కాలః కశ్చిత్ప్రతీక్ష్యతాం |
న త్వస్య సిద్ధౌ యాస్యామి సర్గవ్యాపారమాత్మనా || ౨.౫౪||

ఇతః స దైత్యః ప్రాప్తశ్రీర్నేత ఏవార్హతి క్షయం |
విషవృక్షో ఽపి సంవర్ధ్య స్వయం ఛేత్తుమసాంప్రతం || ౨.౫౫||

వృతం తేనేదమేవ ప్రాఙ్మయా చాస్మై ప్రతిశ్రుతం |
వరేణ శమితం లోకానలం దగ్ధుం హి తత్తపః || ౨.౫౬||

సంయుగే సాంయుగీనం తముద్యతం ప్రసహేత కః |
అంశాదృతే నిషిక్తస్య నీలలోహితరేతసః || ౨.౫౭||

స హి దేవః పరం జ్యోతిస్తమఃపారే వ్యవస్థితం |
పరిచ్ఛిన్నప్రభావర్ద్ధిర్న మయా న చ విష్ణునా || ౨.౫౮||

ఉమారూపేణ తే యూయం సంయమస్తిమితం మనః |
శంభోర్యతధ్వమాక్రష్టుమయస్కాంతేన లోహవత్ || ౨.౫౯||

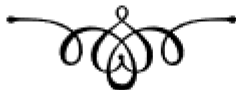
ఉభే ఏవ క్షమే వోఢుముభయోర్వీర్యమాహితం |
సా వా శంభోస్తదీయా వా మూర్తిర్జలమయీ మమ || ౨.౬౦||

తస్యాత్మా శితికంఠస్య సైనాపత్యముపేత్య వః |
మోక్ష్యతే సురబందీనాం వేణీర్వీర్యవిభూతిభిః || ౨.౬౧||

ఇతి వ్యాహృత్య విబుధాన్విశ్వయోనిస్తిరోదధే |
మనస్యాహితకర్తవ్యాస్తే ఽపి ప్రతియయుర్దివం || ౨.౬౨||

తత్ర నిశ్చిత్య కందర్పమగమత్పాకశాసనః |
మనసా కార్యసంసిద్ధి- త్వరాద్విగుణరంహసా || ౨.౬౩||

అథ స లలితయోషిద్భ్రూలతాచారుశృంగం
రతివలయపదాంకే చాపమాసజ్య కంఠే |
సహచరమధుహస్తన్యస్తచూతాంకురాస్త్రః
శతమఖముపతస్థే ప్రాంజలిః పుష్పధన్వా || ౨.౬౪||

సర్గః 3

తస్మిన్మఘోనస్త్రిదశాన్విహాయ సహస్రమక్ష్ణాం యుగపత్పపాత |
ప్రయోజనాపేక్షితయా ప్రభూణాం ప్రాయశ్చలం గౌరవమాశ్రితేషు || 3.౧||

స వాసవేనాసనసన్నికృష్టమితో నిషీదేతి విసృష్టభూమిః |
భర్తుః ప్రసాదం ప్రతినంద్య మూర్ధ్నా వక్తుం మిథః ప్రాక్రమతైవమేనం || 3.౨||

ఆజ్ఞాపయ జ్ఞాతవిశేష పుంసాం లోకేషు యత్తే కరణీయమస్తి |
అనుగ్రహం సంస్మరణప్రవృత్తమిచ్ఛామి సంవర్ధితమాజ్ఞయా తే || 3.3||

కేనాభ్యసూయా పదకాంక్షిణా తే నితాంతదీర్ఘైర్జనితా తపోభిః |
యావద్భవత్యాహితసాయకస్య మత్కార్ముకస్యాస్య నిదేశవర్తీ || 3.౪||

అసమ్మతః కస్తవ ముక్తిమార్గం పునర్భవక్లేశభయాత్ప్రపన్నః |
బద్ధశ్చిరం తిష్ఠతు సుందరీణామారేచితభ్రూచతురైః కటాక్షైః || 3.౫||

అధ్యాపితస్యోశనసాపి నీతిం ప్రయుక్తరాగప్రణిధిర్ద్విషస్తే |
కస్యార్థధర్మౌ వద పీడయామి సింధోస్తటావోఘ ఇవ ప్రవృద్ధః || 3.౬||

కామేకపత్నీవ్రతదుఃఖశీలాం లోలం మనశ్చారుతయా ప్రవిష్టాం |
నితంబినీమిచ్ఛసి ముక్తలజ్జాం కంఠేఽపి స్వయంగ్రాహనిషక్తబాహుం || 3.౭||

కయాసి కామిన్సురతాపరాధాత్పాదానతః కోపనయావధూతః |
యస్యాః కరిష్యామి దృఢానుతాపం ప్రవాలశయ్యాశరణం శరీరం || 3.౮||

ప్రసీద విశ్రామ్యతు వీర వజ్రం శరైర్మదీయైః కతమః సురారిః |
బిభేతు మోఘీకృతబాహువీర్యః స్త్రీభ్యోఽపి కోపస్ఫురితాధరాభ్యః || 3.౯||

తవ ప్రసాదాత్కుసుమాయుధోఽపి సహాయమేకం మధుమేవ లబ్ధ్వా |
కుర్యాం హరస్యాపి పినాకపాణేర్ధైర్యచ్యుతిం కే మమ ధన్వినోఽన్యే || 3.౧౦||

అథోరుదేశాదవతార్య పాదమాక్రాంతిసంభావితపాదపీఠం |
సంకల్పితార్థే వివృతాత్మశక్తిమాఖండలః కామమిదం బభాషే || 3.౧౧||

సర్వం సఖే త్వయ్యుపపన్నమేతదుభే మమాస్త్రే కులిశం భవాంశ్చ |
వజ్రం తపోవీర్యమహత్సు కుంఠమ్ త్వం సర్వతోగామి చ సాధకం చ || 3.౧౨||

అవైమి తే సారమతః ఖలు త్వాం కార్యే గురుణ్యాత్మసమం నియోక్ష్యే |
వ్యాదిశ్యతే భూధరతామవేక్ష్య కృష్ణేన దేహోద్వహనాయ శేషః || 3.౧3||

ఆశంసతా బాణగతిం వృషాంకే కార్యం త్వయా నః ప్రతిపన్నకల్పం |
నిబోధ యజ్ఞాంశభుజామిదానీముచ్చైర్ద్విషామీప్సితమేతదేవ || 3.౧౪||

అమీ హి వీర్యప్రభవం భవస్య జయాయ సేనాన్యముశంతి దేవాః |
స చ త్వదేకేషునిపాతసాధ్యో బ్రహ్మాంగభూర్బ్రహ్మణి యోజితాత్మా || 3.౧౫||

తస్మై హిమాద్రేః ప్రయతాం తనూజాం యతాత్మనే రోచయితుం యతస్వ |
యోషిత్సు తద్వీర్యనిషేకభూమిః సైవ క్షమేత్యాత్మభువోపదిష్టం || 3.౧౬||

గురోర్నియోగాచ్చ నగేంద్రకన్యా స్థాణుం తపస్యంతమధిత్యకాయాం |
అన్వాస్త ఇత్యప్సరసాం ముఖేభ్యః శ్రుతం మయా మత్ప్రణిధిః స వర్గః || 3.౧౭||

తద్గచ్ఛ సిద్ధ్యై కురు దేవకార్యమర్థో ఽయమర్థాంతరభావ్య ఏవ |
అపేక్షతే ప్రత్యయముత్తమం త్వాం బీజాంకురః ప్రాగుదయాదివాంభః || 3.౧౮||

తస్మిన్సురాణాం విజయాభ్యుపాయే తవైవ నామాస్త్రగతిః కృతీ త్వం |
అప్యప్రసిద్ధం యశసే హి పుంసామనన్యసాధారణమేవ కర్మ || 3.౧౯||

సురాః సమభ్యర్థయితార ఏతే కార్యం త్రయాణామపి విష్టపానాం |
చాపేన తే కర్మ న చాతిహింస్రమహో బతాసి స్పృహణీయవీర్యః || 3.౨౦||

మధుశ్చ తే మన్మథ సాహచర్యాదాసవనుక్తో ఽపి సహాయ ఏవ |
సమీరణో నోదయితా భవేతి వ్యాదిశ్యతే కేన హుతాశనస్య || 3.౨౧||

తథేతి శేషామివ భర్తురాజ్ఞామాదాయ మూర్ధ్నా మదనః ప్రతస్థే |
ఐరావతాస్ఫాలనకర్కశేన హస్తేన పస్పర్శ తదంగమింద్రః || 3.౨౨||

స మాధవేనాభిమతేన సఖ్యా రత్యా చ సాశంకమనుప్రయాతః |
అంగవ్యయప్రార్థితకార్యసిద్ధిః స్థాణ్వాశ్రమం హైమవతం జగామ || 3.౨౩||

తస్మిన్వనే సంయమినాం మునీనాం తపఃసమాధేః ప్రతికూలవర్తీ |
సంకల్పయోనేరభిమానభూతమాత్మానమాధాయ మధుర్జజృంభే || 3.౨౪||

కుబేరగుప్తాం దిశముష్ణరశ్మౌ గంతుం ప్రవృత్తే సమయం విలంఘ్య |
దిగ్దక్షిణా గంధవహం ముఖేన వ్యలీకనిఃశ్వాసమివోత్ససర్జ || 3.౨౫||

అసూత సద్యః కుసుమాన్యశోకః స్కంధాత్ప్రభృత్యేవ సపల్లవాని |
పాదేన నాపైక్షత సుందరీణాం సంపర్కమాసింజితనూపురేణ || 3.౨౬||

సద్యః ప్రవాలోద్గమచారుపత్రే నీతే సమాప్తిం నవచూతబాణే |
నివేశయామాస మధుర్ద్విరేఫాన్నామాక్షరాణీవ మనోభవస్య || 3.౨౭||

వర్ణప్రకర్షే సతి కర్ణికారం దునోతి నిర్గంధతయా స్మ చేతః |
ప్రాయేణ సామగ్ర్యవిధౌ గుణానాం పరాఙ్ముఖీ విశ్వసృజః ప్రవృత్తిః || 3.౨౮||

బాలేందువక్రాణ్యవికాసభావాద్బభుః పలాశాన్యతిలోహితాని |
సద్యో వసంతేన సమాగతానాం నఖక్షతానీవ వనస్థలీనాం || 3.౨౯||

లగ్నద్విరేఫాంజనభక్తిచిత్రమ్ముఖే మధుశ్రీస్తిలకం ప్రకాశ్య |
రాగేణ బాలారుణకోమలేన చూతప్రవాలోష్ఠమలంచకార || 3.౩౦||

మృగాః ప్రియాలద్రుమమంజరీణాం రజఃకణైర్విఘ్నితదృష్టిపాతాః |
మదోద్ధతాః ప్రత్యనిలం విచేరుర్వనస్థలీర్మర్మరపత్రమోక్షాః || 3.౩౧||

చూతాంకురాస్వాదకషాయకంఠః పుంస్కోకిలో యన్మధురం చుకూజ |
మనస్వినీమానవిఘాతదక్షం తదేవ జాతం వచనం స్మరస్య || 3.౩౨||

హిమవ్యపాయాద్విశదాధరాణామాపాండురీభూతముఖచ్ఛవీనాం |
స్వేదోద్గమః కింపురుషాంగనానాం చక్రే పదం పత్రవిశేషకేషు || 3.33||

తపస్వినః స్థాణువనౌకసస్తామాకాలికీం వీక్ష్య మధుప్రవృత్తిం |
ప్రయత్నసంస్తంభితవిక్రియాణాం కథం చిదీశా మనసాం బభూవుః || 3.3౪||

తం దేశమారోపితపుష్పచాపే రతిద్వితీయే మదనే ప్రపన్నే |
కాష్ఠాగతస్నేహరసానువిద్ధం ద్వంద్వాని భావం క్రియయా వివవ్రుః || 3.3౫||

మధు ద్విరేఫః కుసుమైకపాత్రే పపౌ ప్రియాం స్వామనువర్తమానః |
శృంగేణ చ స్పర్శనిమీలితాక్షీం మృగీమకండూయత కృష్ణసారః || 3.3౬||

దదౌ రసాత్పంకజరేణుగంధి గజాయ గండూషజలం కరేణుః |
అర్ధోపభుక్తేన బిసేన జాయాం సంభావయామాస రథాంగనామా || 3.3౭||

గీతాంతరేషు శ్రమవారిలేశైః కించిత్సముచ్ఛ్వాసితపత్రలేఖం |
పుష్పాసవాఘూర్ణితనేత్రశోభి ప్రియాముఖం కింపురుషశ్చుచుంబే || 3.3౮||

పర్యాప్తపుష్పస్తబకస్తనాభ్యః స్ఫురత్ప్రవాలౌష్ఠమనోహరాభ్యః |
లతావధూభ్యస్తరవో ఒప్యవాపుర్వినమ్రశాఖాభుజబంధనాని || 3.3౯||

శ్రుతాప్సరోగీతిరపి క్షణే ఒస్మిన్హరః ప్రసంఖ్యానపరో బభూవ |
ఆత్మేశ్వరాణాం న హి జాతు విఘ్నాః సమాధిభేదప్రభవో భవంతి || 3.౪౦||

లతాగృహద్వారగతో ఒథ నందీ వామప్రకోష్ఠార్పితహేమవేత్రః |
ముఖార్పితైకాంగులిసంజ్ఞయైవ మా చాపలాయేతి గణాన్వ్యనైషీత్ || 3.౪౧||

నిష్కంపవృక్షం నిభృతద్విరేఫం మూకాండజం శాంతమృగప్రచారం |
తచ్ఛాసనాత్కాననమేవ సర్వం చిత్రార్పితారంభమివావతస్థే || 3.౪౨||

దృష్టిప్రపాతం పరిహృత్య తస్య కామః పురఃశుక్రమివ ప్రయాణే |
ప్రాంతేషు సంసక్తనమేరుశాఖం ధ్యానాస్పదం భూతపతేర్వివేశ || 3.౪3||

స దేవదారుద్రుమవేదికాయాం శార్దూలచర్మవ్యవధానవత్యాం |
ఆసీనమాసన్నశరీరపాతస్త్ర్యంబకం సంయమినం దదర్శ || 3.౪౪||

పర్యంకబంధస్థిరపూర్వకాయమృజ్వాయతం సన్నమితోభయాంసం |
ఉత్తానపాణిద్వయసన్నివేశాత్ప్రఫుల్లరాజీవమివాంకమధ్యే || 3.౪౫||

భుజంగమోన్నద్ధజటాకలాపం కర్ణావసక్తద్విగుణాక్షసూత్రం |
కంఠప్రభాసంగవిశేషనీలాం కృష్ణత్వచం గ్రంథిమతీం దధానం || 3.౪౬||

కించిత్ప్రకాశస్తిమితోగ్రతారైర్భ్రూవిక్రియాయాం విరతప్రసంగైః |
నేత్రైరవిస్పందితపక్ష్మమాలైర్లక్ష్యీకృతఘ్రాణమధోమయూఖైః || 3.47||

అవృష్టిసంరంభమివాంబువాహమపామివాధారమనుత్తరంగం |
అంతశ్చరాణాం మరుతాం నిరోధాన్నివాతనిష్కంపమివ ప్రదీపం || 3.48||

కపాలనేత్రాంతరలబ్ధమార్గైర్జ్యోతిఃప్రరోహైరుదితైః శిరస్తః |
మృణాలసూత్రాధికసౌకుమార్యాం బాలస్య లక్ష్మీం గ్లపయంతమిందోః || 3.49||

మనో నవద్వారనిషిద్ధవృత్తి హృది వ్యవస్థాప్య సమాధివశ్యం |
యమక్షరం క్షేత్రవిదో విదుస్తమాత్మానమాత్మన్యవలోకయంతం || 3.50||

స్మరస్తథాభూతమయుగ్మనేత్రం పశ్యన్నదూరాన్మనసాప్యధృష్యం |
నాలక్షయత్సాధ్వససన్నహస్తః స్రస్తం శరం చాపమపి స్వహస్తాత్ || 3.51||

నిర్వాణభూయిష్ఠమథాస్య వీర్యం సంధుక్షయంతీవ వపుర్గుణేన |
అనుప్రయాతా వనదేవతాభ్యామదృశ్యత స్థావరరాజకన్యా || 3.52||

అశోకనిర్భర్త్సితపద్మరాగమాకృష్టహేమద్యుతికర్ణికారం |
ముక్తాకలాపీకృతసిందువారం వసంతపుష్పాభరణం వహంతీ || 3.53||

ఆవర్జితా కిం చిదివ స్తనాభ్యాం వాసో వసానా తరుణార్కరాగం |
పర్యాప్తపుష్పస్తబకావనమ్రా సంచారిణీ పల్లవినీ లతేవ || 3.54||

స్రస్తాం నితంబాదవలంబమానా పునః-పునః కేసరదామకాంచీం |
న్యాసీకృతాం స్థానవిదా స్మరేణ మౌర్వీం ద్వితీయామివ కార్ముకస్య || 3.55||

సుగంధినిఃశ్వాసవివృద్ధతృష్ణం బింబాధరాసన్నచరం ద్విరేఫం |
ప్రతిక్షణం సంభ్రమలోలదృష్టిర్లీలారవిందేన నివారయంతీ || 3.56||

తాం వీక్ష్య సర్వావయవానవద్యాం రతేరపి హ్రీపదమాదధానాం |
జితేంద్రియే శూలిని పుష్పచాపః స్వకార్యసిద్ధిం పునరాశశంసే || 3.57||

భవిష్యతః పత్యురుమా చ శంభోః సమాససాద ప్రతిహారభూమిం |
యోగాత్స చాంతః పరమాత్మసంజ్ఞం దృష్ట్వా పరం జ్యోతిరుపారరామ || 3.58||

తతో భుజంగాధిపతేః ఫణాగ్రైరధః కథం చిద్ధృతభూమిభాగః |
శనైః కృతప్రాణవిముక్తిరీశః పర్యంకబంధం నిబిడం బిభేద || 3.59||

తస్మై శశంస ప్రణిపత్య నందీ శుశ్రూషయా శైలసుతాముపేతాం |
ప్రవేశయామాస చ భర్తురేనాం భ్రూక్షేపమాత్రానుమతప్రవేశాం || 3.60||

తస్యాః సఖీభ్యాం ప్రణిపాతపూర్వం స్వహస్తలూనః శిశిరాత్యయస్య |
వ్యకీర్యత త్ర్యంబకపాదమూలే పుష్పోచ్చయః పల్లవభంగభిన్నః || 3.61||

ఉమాపి నీలాలకమధ్యశోభి విస్రంసయంతీ నవకర్ణికారం |
చకార కర్ణచ్యుతపల్లవేన మూర్ధ్నా ప్రణామం వృషభధ్వజాయ || 3.62||

అనన్యభాజం పతిమాప్నుహీతి సా తథ్యమేవాభిహితా భవేన |
న హీశ్వరవ్యాహృతయః కదా చిత్పుష్యంతి లోకే విపరీతమర్థం || 3.౬3||

కామస్తు బాణావసరం ప్రతీక్ష్య పతంగవద్వహ్నిముఖం వివిక్షుః |
ఉమాసమక్షం హరబద్ధలక్ష్యః శరాసనజ్యాం ముహురామమర్శ || 3.౬౪||

అథోపనిన్యే గిరిశాయ గౌరీ తపస్వినే తామ్రరుచా కరేణ |
విశోషితాం భానుమతో మయూఖైర్మందాకినీపుష్కరబీజమాలాం || 3.౬౫||

ప్రతిగ్రహీతుం ప్రణయిప్రియత్వాత్త్రిలోచనస్తాముపచక్రమే చ |
సమ్మోహనం నామ చ పుష్పధన్వా ధనుష్యమోఘం సమధత్త బాణం || 3.౬౬||

హరస్తు కించిత్పరిలుప్తధైర్యశ్చంద్రోదయారంభ ఇవాంబురాశిః |
ఉమాముఖే బింబఫలాధరోష్ఠే వ్యాపారయామాస విలోచనాని || 3.౬౭||

వివృణ్వతీ శైలసుతాపి భావమంగైః స్ఫురద్బాలకదంబకల్పైః |
సాచీకృతా చారుతరేణ తస్థౌ ముఖేన పర్యస్తవిలోచనేన || 3.౬౮||

అథేంద్రియక్షోభమయుగ్మనేత్రః పునర్వశిత్వాద్బలవన్నిగృహ్య |
హేతుం స్వచేతోవికృతేర్దిదృక్షుర్దిశాముపాంతేషు ససర్జ దృష్టిం || 3.౬౯||

స దక్షిణాపాంగనివిష్టముష్టిం నతాంసమాకుంచితసవ్యపాదం |
దదర్శ చక్రీకృతచారుచాపం ప్రహర్తుమభ్యుద్యతమాత్మయోనిం || 3.౭౦||

తపఃపరామర్శవివృద్ధమన్యోర్భ్రూభంగదుష్ప్రేక్ష్యముఖస్య తస్య |
స్ఫురన్నుదర్చిః సహసా తృతీయాదక్ష్ణః కృశానుః కిల నిష్పపాత || 3.౭౧||

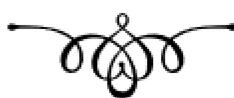
క్రోధం ప్రభో సంహర సంహరేతి యావద్గిరః ఖే మరుతాం చరంతి |
తావత్స వహ్నిర్భవనేత్రజన్మా భస్మావశేషం మదనం చకార || 3.౭౨||

తీవ్రాభిషంగప్రభవేణ వృత్తిమ్మోహేన సంస్తంభయతేంద్రియాణాం |
అజ్ఞాతభర్తృవ్యసనా ముహూర్తం కృతోపకారేవ రతిర్బభూవ || 3.౭3||

తమాశు విఘ్నం తపసస్తపస్వీ వనస్పతిం వజ్ర ఇవావభజ్య |
స్త్రీసన్నికర్షం పరిహర్తుమిచ్ఛన్నంతర్దధే భూతపతిః సభూతః || 3.౭౪||

శైలాత్మజాపి పితురుచ్ఛిరసో ఽభిలాషం
వ్యర్థం సమర్థ్య లలితం వపురాత్మనశ్చ |
సఖ్యోః సమక్షమితి చాధికజాతలజ్జా
శూన్యా జగామ భవనాభిముఖీ కథం చిత్ || 3.౭౫||

సపది ముకులితాక్షీం రుద్రసంరంభభీత్యా
దుహితరమనుకంప్యామద్రిరాదాయ దోర్భ్యాం |
సురగజ ఇవ బిభ్రత్పద్మినీం దంతలగ్నాం
ప్రతిపథగతిరాసీద్వేగదీర్ఘీకృతాంగః || 3.౭౬||

సర్గః ౪

అథ మోహపరాయణా సతీ వివశా కామవధూర్విబోధితా |
విధినా ప్రతిపాదయిష్యతా నవవైధవ్యమసహ్యవేదనం || ౪.౧||

అవధానపరే చకార సా ప్రలయాంతోన్మిషితే విలోచనే |
న వివేద తయోరతృప్తయోః ప్రియమత్యంతవిలుప్తదర్శనం || ౪.౨||

అయి జీవితనాథ జీవసీత్యభిధాయోత్థితయా తయా పురః |
దదృశే పురుషాకృతి క్షితౌ హరకోపానలభస్మ కేవలం || ౪.౩||

అథ సా పునరేవ విహ్వలా వసుధాలింగనధూసరస్తనీ |
విలలాప వికీర్ణమూర్ధజా సమదుఃఖామివ కుర్వతీ స్థలీం || ౪.౪||

ఉపమానమభూద్విలాసినాం కరణం యత్తవ కాంతిమత్తయా |
తదిదం గతమీదృశీం దశాం న విదీర్యే కఠినాః ఖలు స్త్రియః || ౪.౫||

క్వ ను మాం త్వదధీనజీవితాం వినికీర్య క్షణభిన్నసౌహృదః |
నలినీం క్షతసేతుబంధనో జలసంఘాత ఇవాసి విద్రుతః || ౪.౬||

కృతవానసి విప్రియం న మే ప్రతికూలం న చ తే మయా కృతం |
కిమకారణమేవ దర్శనం విలపంత్యై రతయే న దీయతే || ౪.౭||

స్మరసి స్మర మేఖలాగుణైరుత గోత్రస్ఖలితేషు బంధనం |
చ్యుతకేశరదూషితేక్షణాన్యవతంసోత్పలతాడనాని వా || ౪.౮||

హృదయే వససీతి మత్ప్రియం యదవోచస్తదవైమి కైతవం |
ఉపచారపదం న చేదిదం త్వమనంగః కథమక్షతా రతిః || ౪.౯||

పరలోకనవప్రవాసినః ప్రతిపత్స్యే పదవీమహం తవ |
విధినా జన ఏష వంచితస్త్వదధీనం ఖలు దేహినాం సుఖం || ౪.౧౦||

రజనీతిమిరావగుంఠితే పురమార్గే ఘనశబ్దవిక్లవాః |
వసతిం ప్రియ కామినాం ప్రియాస్త్వదృతే ప్రాపయితుం క ఈశ్వరః || ౪.౧౧||

నయనాన్యరుణాని ఘూర్ణయన్వచనాని స్ఖలయన్పదే-పదే |
అసతి త్వయి వారుణీమదః ప్రమదానామధునా విడంబనా || ౪.౧౨||

అవగమ్య కథీకృతం వపుః ప్రియబంధోస్తవ నిష్ఫలోదయః |
బహులే ఽపి గతే నిశాకరస్తనుతాం దుఃఖమనంగ మోక్ష్యతి || ౪.౧౩||

హరితారుణచారుబంధనః కలపుంస్కోకిలశబ్దసూచితః |
వద సంప్రతి కస్య బాణతాం నవచూతప్రసవో గమిష్యతి || ౪.౧౪||

అలిపంక్తిరనేకశస్త్వయా గుణకృత్యే ధనుషో నియోజితా |
విరుతైః కరుణస్వనైరియం గురుశోకామనురోదితీవ మాం || ౪.౧౫||

ప్రతిపద్య మనోహరం వపుః పునరప్యాదిశ తావదుత్థితః |
రతిదూతిపదేషు కోకిలాం మధురాలాపనిసర్గపండితాం || ౪.౧౬||

శిరసా ప్రణిపత్య యాచితాన్యుపగూఢాని సవేపథూని చ |
సురతాని చ తాని తే రహః స్మర సంస్మృత్య న శాంతిరస్తి మే || ౪.౧౭||

రచితం రతిపండిత త్వయా స్వయమంగేషు మమేదమార్తవం |
ధ్రియతే కుసుమప్రసాధనం తవ తచ్చారు వపుర్న దృశ్యతే || ౪.౧౮||

విబుధైరసి యస్య దారుణైరసమాప్తే పరికర్మణి స్మృతః |
తమిమం కురు దక్షిణేతరం చరణం నిర్మితరాగమేహి మే || ౪.౧౯||

అహమేత్య పతంగవర్త్మనా పునరంకాశ్రయిణీ భవామి తే |
చతురైః సురకామినీజనైః ప్రియ యావన్న విలోభ్యసే దివి || ౪.౨౦||

మదనేన వినాకృతా రతిః క్షణమాత్రం కిల జీవితేతి మే |
వచనీయమిదం వ్యవస్థితం రమణ త్వామనుయామి యద్యపి || ౪.౨౧||

క్రియతాం కథమంత్యమండనం పరలోకాంతరితస్య తే మయా |
సమమేవ గతో ఽస్యతర్కితాం గతిమంగేన చ జీవితేన చ || ౪.౨౨||

ఋజుతాం నయతః స్మరామి తే శరముత్సంగనిషణ్ణధన్వనః |
మధునా సహ సస్మితం కథాం నయనోపాంతవిలోకితం చ యత్ || ౪.౨౩||

క్వ ను తే హృదయంగమః సఖా కుసుమాయోజితకార్ముకో మధుః |
న ఖలూగ్రరుషా పినాకినా గమితః సో ఽపి సుహృద్గతాం గతిం || ౪.౨౪||

అథ తైః పరిదేవితాక్షరైర్హృదయే దిగ్ధశరైరివార్దితః |
రతిమభ్యుపపత్తుమాతురాం మధురాత్మానమదర్శయత్పురః || ౪.౨౫||

తమవేక్ష్య రురోద సా భృశం స్తనసంబాధమురో జఘాన చ |
స్వజనస్య హి దుఃఖమగ్రతో వివృతద్వారమివోపజాయతే || ౪.౨౬||

ఇతి చైనమువాచ దుఃఖితా సుహృదః పశ్య వసంత కిం స్థితం |
యదిదం కణశః ప్రకీర్యతే పవనైర్భస్మ కపోతకర్బురం || ౪.౨౭||

అయి సంప్రతి దేహి దర్శనం స్మర పర్యుత్సుక ఏష మాధవః |
దయితాస్వనవస్థితం నృణాం న ఖలు ప్రేమ చలం సుహృజ్జనే || ౪.౨౮||

అమునా నను పార్శ్వవర్తినా జగదాజ్ఞాం ససురాసురం తవ |
బిసతంతుగుణస్య కారితం ధనుషః పేలవపుష్పపత్రిణః || ౪.౨౯||

గత ఏవ న తే నివర్తతే స సఖా దీప ఇవానిలాహతః |
అహమస్య దశేవ పశ్య మామవిషహ్యావ్యసనప్రధూషితాం || ౪.౩౦||

విధినా కృతమర్ధవైశసం నను మామ్కామవధే విముంచతా |
అనఘాపి హి సంశ్రయద్రుమే గజభగ్నే పతనాయ వల్లరీ || ४.3౧||

తదిదం క్రియతామనంతరం భవతా బంధుజనప్రయోజనం |
విధురాం జ్వలనాతిసర్జనాన్ననను మాం ప్రాపయ పత్యురంతికం || ४.3౨||

శశినా సహ యాతి కౌముదీ సహ మేఘేన తడిత్ప్రలీయతే |
ప్రమదాః పతివర్త్మగా ఇతి ప్రతిపన్నం హి విచేతనైరపి || ४.33||

అమునైవ కషాయితస్తనీ సుభగేన ప్రియగాత్రభస్మనా |
నవపల్లవసంస్తరే యథా రచయిష్యామి తనుం విభావసౌ || ४.3४||

కుసుమాస్తరణే సహాయతాం బహుశః సౌమ్య గతస్త్వమావయోః |
కురు సంప్రతి తావదాశు మే ప్రణిపాతాంజలియాచితశ్చితాం || ४.3౫||

తదను జ్వలనం మదర్పితం త్వరయేర్దక్షిణవాతవీజనైః |
విదితం ఖలు తే యథా స్మరః క్షణమప్యుత్సహతే న మాం వినా || ४.3౬||

ఇతి చాపి విధాయ దీయతాం సలిలస్యాంజలిరేక ఏవ నౌ |
అవిభజ్య పరత్ర తం మయా సహితః పాస్యతి తే స బాంధవః || ४.3౭||

పరలోకవిధౌ చ మాధవ స్మరముద్దిశ్య విలోలపల్లవాః |
నివపేః సహకారమంజరీః ప్రియచూతప్రసవో హి తే సఖా || ४.3౮||

ఇతి దేహవిముక్తయే స్థితాం రతిమాకాశభవా సరస్వతీ |
శఫరీం హ్రదశోషవిక్లవాం ప్రథమా వృష్టిరివాన్వకంపత || ४.3౯||

కుసుమాయుధపత్ని దుర్లభస్తవ భర్తా న చిరాద్భవిష్యతి |
శృణు యేన స కర్మణా గతః శలభత్వం హరలోచనార్చిషి || ४.४0||

అభిలాషముదీరితేంద్రియః స్వసుతాయామకరోత్ప్రజాపతిః |
అథ తేన నిగృహ్య విక్రియామభిశప్తః ఫలమేతదన్వభూత్ || ४.४౧||

పరిణేష్యతి పార్వతీం యదా తపసా తత్ప్రవణీకృతో హరః |
ఉపలబ్ధసుఖస్తదా స్మరం వపుషా స్వేన నియోజయిష్యతి || ४.४౨||

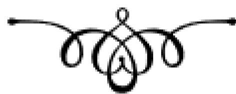
ఇతి చాహ స ధర్మయాచితః స్మరశాపావధిదాం సరస్వతీం |
అశనేరమృతస్య చోభయోర్వశినశ్చాంబుధరాశ్చ యోనయః || ४.४3||

తదిదం పరిరక్ష శోభనే భవితవ్యప్రియసంగమం వపుః |
రవిపీతజలా తపాత్యయే పునరోఘేన హి యుజ్యతే నదీ || ४.४४||

ఇత్థం రతేః కిమపి భూతమదృశ్యరూపం మందీచకార మరణవ్యవసాయబుద్ధిం |
తత్ప్రత్యయాచ్చ కుసుమాయుధబంధురేనామాశ్వాసయత్సుచరితార్థపదైర్వచోభిః ||
४.४౫||

అథ మదనవధూరుపప్లవాంతం వ్యసనకృశా పరిపాలయాం బభూవ |

శశిన ఇవ దివాతనస్య లేఖా కిరణపరిక్షయధూసరా ప్రదోషం || ४.४६||

సర్గః ౫

తథా సమక్షం దహతా మనోభవం పినాకినా భగ్నమనోరథా సతీ |
నినింద రూపం హృదయేన పార్వతీ ప్రియేషు సౌభాగ్యఫలా హి చారుతా || ౫.౧||

ఇయేష సా కర్తుమవంధ్యరూపతాం సమాధిమాస్థాయ తపోభిరాత్మనః |
అవాప్యతే వా కథమన్యథా ద్వయం తథావిధం ప్రేమ పతిశ్చ తాదృశః || ౫.౨||

నిశమ్య చైనాం తపసే కృతోద్యమాం సుతాం గిరీశప్రతిసక్తమానసాం |
ఉవాచ మేనా పరిరభ్య వక్షసా నివారయంతీ మహతో మునివ్రతాత్ || ౫.౩||

మనీషితాః సంతి గృహే ఽపి దేవతాస్తపః క్వ వత్సే క్వ చ తావకం వపుః |
పదం సహేత భ్రమరస్య పేలవం శిరీశపుష్పం న పునః పతత్రిణః || ౫.౪||

ఇతి ధ్రువేచ్ఛామనుశాసతీ సుతాం శశాక మేనా న నియంతుముద్యమాత్ |
క ఈప్సితార్థస్థిరనిశ్చయం మనః పయశ్చ నిమ్నాభిముఖం ప్రతీపయేత్ || ౫.౫||

కదా చిదాసన్నసఖీముఖేన సా మనోరథజ్ఞం పితరం మనస్వినీ |
అయాచతారణ్యనివాసమాత్మనః ఫలోదయాంతాయ తపఃసమాధయే || ౫.౬||

అథానురూపాభినివేశతోషిణా కృతాభ్యనుజ్ఞా గురుణా గరీయసా |
ప్రజాసు పశ్చాత్ప్రథితం తదాఖ్యయా జగామ గౌరీ శిఖరం శిఖండిమత్ || ౫.౭||

విముచ్య సా హారమహార్యనిశ్చయా విలోలయష్టిప్రవిలుప్తచందనం |
బబంధ బాలారుణబభ్రు వల్కలం పయోధరోత్సేధవిశీర్ణసంహతి || ౫.౮||

యథా ప్రసిద్ధైర్మధురం శిరోరుహైర్జటాభిరప్యేవమభూత్తదాననం |
న శట్పదశ్రేణిభిరేవ పంకజం సశైవలాసంగమపి ప్రకాశతే || ౫.౯||

ప్రతిక్షణం సా కృతరోమవిక్రియాం వ్రతాయ మౌంజీం త్రిగుణాం బభార యాం |
అకారి తత్పూర్వనిబద్ధయా తయా సరాగమస్యా రసనాగుణాస్పదం || ౫.౧౦||

విసృష్టరాగాదధరాన్నివర్తితః స్తనాంగరాగారుణితాచ్చ కందుకాత్ |
కుశాంకురాదానపరిక్షతాంగులిః కృతో ఽక్షసూత్రప్రణయీ తయా కరః || ౫.౧౧||

మహార్హశయ్యాపరివర్తనచ్యుతైః స్వకేశపుష్పైరపి యా స్మ దూయతే |
అశేత సా బాహులతోపధాయినీ నిషేదుషీ స్థండిల ఏవ కేవలే || ౫.౧౨||

పునర్గ్రహీతుం నియమస్థయా తయా ద్వయే ఽపి నిక్షేప ఇవార్పితద్ద్వయం |
లతాసు తన్వీషు విలాసచేష్టితం విలోలదృష్టం హరిణాంగనాసు చ || ౫.౧౩||

అతంద్రితా సా స్వయమేవ వృక్షకాన్ఘటస్తనప్రస్రవణైర్వ్యవర్ధయత్ |
గుహో ఽపి యేషాం ప్రథమాప్తజన్మనాం న పుత్రవాత్సల్యమపాకరిష్యతి || ౫.౧౪||

అరణ్యబీజాంజలిదానలాలితాస్తథా చ తస్యాం హరిణా విశశ్వసుః |
యథా తదీయైర్నయనైః కుతూహలాత్పురః సఖీనామమిమీత లోచనే || ౫.౧౫||

కృతాభిశేకాం హుతజాతవేదసం త్వగుత్తరాసంగవతీమధీతినీం |
దిద్గృక్షవస్తామృషయో ఒభ్యుపాగమన్న ధర్మవృద్ధేషు వయః సమీక్ష్యతే || ౫.౧౬||

విరోధిసత్త్వోజ్ఝితపూర్వమత్సరం ద్రుమైరభీష్టప్రసవార్చితాతిథి |
నవోటజాభ్యంతరసంభృతానలం తపోవనం తచ్చ బభూవ పావనం || ౫.౧౭||

యదా ఫలం పూర్వతపఃసమాధినా న తావతా లభ్యమమంస్త కాంక్షితం |
తదానపేక్ష్య స్వశరీరమార్దవం తపో మహత్సా చరితుం ప్రచక్రమే || ౫.౧౮||

క్లమం యయౌ కందుకలీలయాపి యా తయా మునీనాం చరితం వ్యగాహ్యత |
ధ్రువం వపుః కాంచనపద్మనిర్మితం మృదు ప్రకృత్యా చ ససారమేవ చ || ౫.౧౯||

శుచౌ చతుర్ణాం జ్వలతాం హవిర్భుజాం శుచిస్మితా మధ్యగతా సుమధ్యమా |
విజిత్య నేత్రప్రతిఘాతినీం ప్రభామనన్యదృష్టిః సవితారమైక్షత || ౫.౨౦||

తథాభితప్తం సవితుర్గభస్తిభిర్ముఖం తదీయం కమలశ్రియం దధౌ |
అపాంగయోః కేవలమస్య దీర్ఘయోః శనైః-శనైః శ్యామికయా కృతం పదం || ౫.౨౧||

అయాచితోపస్థితమంబు కేవలం రసాత్మకస్యోడుపతేశ్చ రశ్మయః |
బభూవ తస్యాః కిల పారణావిధిర్న వృక్షవృత్తివ్యతిరిక్తసాధనః || ౫.౨౨||

నికామతప్తా వివిధేన వహ్నినా నభశ్చరేణేంధనసంభృతేన చ |
తపాత్యయే వారిభిరుక్షితా నవైర్భువా సహోష్మాణమముంచదూర్ధ్వగం || ౫.౨౩||

స్థితాః క్షణం పక్ష్మసు తాడితాధరాః పయోధరోత్సేధనిపాతచూర్ణితాః |
వలీషు తస్యాః స్ఖలితాః ప్రపేదిరే చిరేణ నాభిం ప్రథమోదబిందవః || ౫.౨౪||

శిలాశయాం తామనికేతవాసినీం నిరంతరాస్వంతరవాతవృష్టిషు |
వ్యలోకయన్నున్మిషితైస్తడిన్మయైర్మహాతపఃసాక్ష్య ఇవ స్థితాః క్షపాః || ౫.౨౫||

నినాయ సాత్యంతహిమోత్కిరానిలాః సహస్యరాత్రీరుదవాసతత్పరా |
పరస్పరాక్రందిని చక్రవాకయోః పురో వియుక్తే మిథునే కృపావతీ || ౫.౨౬||

ముఖేన సా పద్మసుగంధినా నిశి ప్రవేపమానాధరపత్రశోభినా |
తుషారవృష్టిక్షతపద్మసంపదాం సరోజసంధానమివాకరోదపాం || ౫.౨౭||

స్వయంవిశీర్ణద్రుమపర్ణవృత్తితా పరా హి కాష్ఠా తపసస్తయా పునః |
తదప్యపాకీర్ణమతః ప్రియంవదాం వదంత్యపర్ణేతి చ తాం పురావిదః || ౫.౨౮||

మృణాలికాపేలవమేవమాదిభిర్వ్రతైః స్వమంగం గ్లపయంత్యహర్నిశం |
తపః శరీరైః కఠినైరుపార్జితం తపస్వినాం దూరమధశ్చకార సా || ౫.౨౯||

అథాజినాషాఢధరః ప్రగల్భవాగ్జ్వలన్నివ బ్రహ్మమయేన తేజసా |
వివేశ కశ్చిజ్జటిలస్తపోవనం శరీరబద్ధః ప్రథమాశ్రమో యథా || ౫.౩౦||

తమాతిథేయీ బహుమానపూర్వయా సపర్యయా ప్రత్యుదియాయ పార్వతీ |
భవంతి సామ్యే ఽపి నివిష్టచేతసాం వపుర్విశేషేష్వతిగౌరవాః క్రియాః || ౫.౩౧||

విధిప్రయుక్తాం పరిగృహ్య సత్క్రియాం పరిశ్రమం నామ వినీయ చ క్షణం |
ఉమాం స పశ్యన్నృజునైవ చక్షుషా ప్రచక్రమే వక్తుమనుజ్ఝితక్రమః || ౫.౩౨||

అపి క్రియార్థం సులభం సమిత్కుశం జలాన్యపి స్నానవిధిక్షమాణి తే |
అపి స్వశక్త్యా తపసి ప్రవర్తసే శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనం || ౫.౩౩||

అపి త్వదావర్జితవారిసంభృతం ప్రవాలమాసామనుబంధి వీరుధాం |
చిరోజ్ఝితాలక్తకపాటలేన తే తులాం యదారోహతి దంతవాససా || ౫.౩౪||

అపి ప్రసన్నం హరిణేషు తే మనః కరస్థదర్భప్రణయాపహారిషు |
య ఉత్పలాక్షి ప్రచలైర్విలోచనైస్తవాక్షిసాదృశ్యమివ ప్రయుంజతే || ౫.౩౫||

యదుచ్యతే పార్వతి పాపవృత్తయే న రూపమిత్యవ్యభిచారి తద్వచః |
తథా హి తే శీలముదారదర్శనే తపస్వినామప్యుపదేశతాం గతం || ౫.౩౬||

వికీర్ణసప్తర్షిబలిప్రహాసిభిస్తథా న గాంగైః సలిలైర్దివశ్చ్యుతైః |
యథా త్వదీయైశ్చరితైరనావిలైర్మహీధరః పావిత ఏష సాన్వయః || ౫.౩౭||

అనేన ధర్మః సవిశేషమద్య మే త్రివర్గసారః ప్రతిభాతి భావిని |
త్వయా మనోనిర్విషయార్థకామయా యదేక ఏవ ప్రతిగృహ్య సేవ్యతే || ౫.౩౮||

ప్రయుక్తసత్కారవిశేషమాత్మనా న మాం పరం సంప్రతిపత్తుమర్హసి |
యతః సతాం సన్నతగాత్రి సంగతం మనీషిభిః సాప్తపదీనముచ్యతే || ౫.౩౯||

అతో ఽత్ర కించిద్భవతీం బహుక్షమాం ద్విజాతిభావాదుపపన్నచాపలః |
అయం జనః ప్రష్టుమనాస్తపోధనే న చేద్రహస్యం ప్రతివక్తుమర్హసి || ౫.౪౦||

కులే ప్రసూతిః ప్రథమస్య వేధసస్త్రిలోకసౌందర్యమివోదితం వపుః |
అమృగ్యమైశ్వర్యసుఖం నవం వయస్తపఃఫలం స్యాత్కిమతః పరం వద || ౫.౪౧||

భవత్యనిష్టాదపి నామ దుఃసహాన్మనస్వినీనాం ప్రతిపత్తిరీదృశీ |
విచారమార్గప్రహితేన చేతసా న దృశ్యతే తచ్చ కృశోదరి త్వయి || ౫.౪౨||

అలభ్యశోకాభిభవేయమాకృతిర్విమాననా సుభ్రు కుతః పితుర్గృహే |
పరాభిమర్శో న తవాస్తి కః కరం ప్రసారయేత్పన్నగరత్నసూచయే || ౫.౪౩||

కిమిత్యపాస్యాభరణాని యౌవనే ధృతం త్వయా వార్ధకశోభి వల్కలం |
వద ప్రదోషే స్ఫుటచంద్రతారకే విభావరీ యద్యరుణాయ కల్పతే || ౫.౪౪||

దివం యది ప్రార్థయసే వృథా శ్రమః పితుః ప్రదేశాస్తవ దేవభూమయః |
అథోపయంతారమలం సమాధినా న రత్నమన్విష్యతి మృగ్యతే హి తత్ || ౫.౪౫||

నివేదితం నిశ్వసితేన సోష్మణా మనస్తు మే సంశయమేవ గాహతే |
న దృశ్యతే ప్రార్థయితవ్య ఏవ తే భవిష్యతి ప్రార్థితదుర్లభః కథం || ౫.౪౬||

అహో స్థిరః కో ఒపి తవేప్సితో యువా చిరాయ కర్ణోత్పలశూన్యతాం గతే |
ఉపేక్షతే యః శ్లథలంబినీర్జటాః కపోలదేశే కలమాగ్రపింగలాః || ౫.౪౭||

మునివ్రతైస్త్వామతిమాత్రకర్శితాం దివాకరాప్లుష్టవిభూషణాస్పదాం |
శశాంకలేఖామివ పశ్యతో దివా సచేతసః కస్య మనో న దూయతే || ౫.౪౮||

అవైమి సౌభాగ్యమదేన వంచితం తవ ప్రియం యశ్చతురావలోకినః |
కరోతి లక్ష్యం చిరమస్య చక్షుషో న వక్త్రమాత్మీయమరాలపక్ష్మణః || ౫.౪౯||

కియచ్చిరం శ్రామ్యసి గౌరి విద్యతే మమాపి పూర్వాశ్రమసంచితం తపః |
తదర్ధభాగేన లభస్వ కాంక్షితం వరం తమిచ్ఛామి చ సాధు వేదితుం || ౫.౫౦||

ఇతి ప్రవిశ్యాభిహితా ద్విజన్మనా మనోగతం సా న శశాక శంసితుం |
అథో వయస్యాం పరిపార్శ్వవర్తినీం వివర్తితానంజననేత్రమైక్షత || ౫.౫౧||

సఖీ తదీయా తమువాచ వర్ణినం నిబోధ సాధో తవ చేత్కుతూహలం |
యదర్థమంభోజమివోష్ణవారణం కృతం తపఃసాధనమేతయా వపుః || ౫.౫౨||

ఇయం మహేంద్రప్రభృతీనధిశ్రియశ్చతుర్దిగీశానవమత్య మానినీ |
అరూపహార్యం మదనస్య నిగ్రహాత్పినాకపాణిం పతిమాప్తుమిచ్ఛతి || ౫.౫౩||

అసహ్యహుంకారనివర్తితః పురా పురారిమప్రాప్తముఖః శిలీముఖః |
ఇమాం హృది వ్యాయతపాతమక్షణోద్విశీర్ణమూర్తేరపి పుష్పధన్వనః || ౫.౫౪||

తదాప్రభృత్యున్మదనా పితుర్గృహే లలాటికాచందనధూసరాలకా |
న జాతు బాలా లభతే స్మ నిర్వృతిం తుషారసంఘాతశిలాతలేష్వపి || ౫.౫౫||

ఉపాత్తవర్ణే చరితే పినాకినః సబాష్పకంఠస్ఖలితైః పదైరియం |
అనేకశః కిన్నరరాజకన్యకా వనాంతసంగీతసఖీరరోదయత్ || ౫.౫౬||

త్రిభాగశేషాసు నిశాసు చ క్షణమ్నిమీల్య నేత్రే సహసా వ్యబుధ్యత |
క్వ నీలకంఠ వ్రజసీత్యలక్ష్యవాగసత్యకంఠార్పితబాహుబంధనా || ౫.౫౭||

యదా బుధైః సర్వగతస్త్వముచ్యసే న వేత్సి భావస్థమిమం జనం కథం |
ఇతి స్వహస్తాల్లిఖితశ్చ ముగ్ధయా రహస్యుపాలభ్యత చంద్రశేఖరః || ౫.౫౮||

యదా చ తస్యాధిగమే జగత్పతేరపశ్యదన్యం న విధిం విచిన్వతీ |
తదా సహాస్మాభిరనుజ్ఞయా గురోరియం ప్రపన్నా తపసే తపోవనం || ౫.౫౯||

ద్రుమేషు సఖ్యా కృతజన్మసు స్వయం ఫలం తపఃసాక్షిషు దృష్టమేష్వపి |
న చ ప్రరోహాభిముఖో ఒపి దృశ్యతే మనోరథో ఒస్యాః శశిమౌలిసంశ్రయః || ౫.౬౦||

న వేద్మి స ప్రార్థితదుర్లభః కదా సఖీభిరస్రోత్తరమీక్షితామిమాం |
తపఃకృశామభ్యుపపత్స్యతే సఖీం వృషేవ సీతాం తదవగ్రహక్షతాం || ౫.౬౧||

అగూఢసద్భావమితీంగితజ్ఞయా నివేదితో నైష్ఠికసుందరస్తయా |
అయీదమేవం పరిహాస ఇత్యుమామపృచ్ఛదవ్యంజితహర్షలక్షణః || ౫.౬౨||

అథాగ్రహస్తే ముకులీకృతాంగులౌ సమర్పయంతీ స్ఫటికాక్షమాలికాం |
కథం చిదద్రేస్తనయా మితాక్షరం చిరవ్యవస్థాపితవాగభాషత || ౫.౬౩||

యథా శ్రుతం వేదవిదాం వర త్వయా జనో ఽయముచ్చైఃపదలంఘనోత్సుకః |
తపః కిలేదం తదవాప్తిసాధనం మనోరథానామగతిర్న విద్యతే || ౫.౬౪||

అథాహ వర్ణీ విదితో మహేశ్వరస్తదర్థినీ త్వం పునరేవ వర్తసే |
అమంగలాభ్యాసరతిం విచింత్య తం తవానువృత్తిం న చ కర్తుముత్సహే || ౫.౬౫||

అవస్తునిర్బంధపరే కథం ను తే కరో ఽయమాముక్తవివాహకౌతుకః |
కరేణ శంభోర్వలయీకృతాహినా సహిష్యతే తత్ప్రథమావలంబనం || ౫.౬౬||

త్వమేవ తావత్పరిచింతయ స్వయం కదా చిదేతే యది యోగమర్హతః |
వధూదుకూలం కలహంసలక్షణం గజాజినం శోణితబిందువర్షి చ || ౫.౬౭||

చతుష్కపుష్పప్రకరావికీర్ణయోః పరో ఽపి కో నామ తవానుమన్యతే |
అలక్తకాంకాని పదాని పాదయోర్వికీర్ణకేశాసు పరేతభూమిషు || ౫.౬౮||

అయుక్తరూపం కిమతః పరం వద త్రినేత్రవక్షః సులభం తవాపి యత్ |
స్తనద్వయే ఽస్మిన్హరిచందనాస్పదే పదం చితాభస్మరజః కరిష్యతి || ౫.౬౯||

ఇయం చ తే ఽన్యా పురతో విడంబనా యదూఢయా వారణరాజహార్యయా |
విలోక్య వృద్ధోక్షమధిష్ఠితం త్వయా మహాజనః స్మేరముఖో భవిష్యతి || ౫.౭౦||

ద్వయం గతం సంప్రతి శోచనీయతాం సమాగమప్రార్థనయా కపాలినః |
కలా చ సా కాంతిమతీ కలావతస్త్వమస్య లోకస్య చ నేత్రకౌముదీ || ౫.౭౧||

వపుర్విరూపాక్షమలక్ష్యజన్మతా దిగంబరత్వేన నివేదితం వసు |
వరేషు యద్బాలమృగాక్షి మృగ్యతే తదస్తి కిం వ్యస్తమపి త్రిలోచనే || ౫.౭౨||

నివర్తయాస్మాదసదీప్సితాన్మనః క్వ తద్విధస్త్వం క్వ చ పుణ్యలక్షణా |
అపేక్ష్యతే సాధుజనేన వైదికీ శ్మశానశూలస్య న యూపసత్క్రియా || ౫.౭౩||

ఇతి ద్విజాతౌ ప్రతికూలవాదిని ప్రవేపమానాధరలక్ష్యకోపయా |
వికుంచితభ్రూలతమాహితే తయా విలోచనే తిర్యగుపాంతలోహితే || ౫.౭౪||

ఉవాచ చైనం పరమార్థతో హరం న వేత్సి నూనం యత ఏవమాత్థ మాం |
అలోకసామాన్యమచింత్యహేతుకం ద్విషంతి మందాశ్చరితం మహాత్మనాం || ౫.౭౫||

విపత్ప్రతీకారపరేణ మంగలం నిషేవ్యతే భూతిసముత్సుకేన వా |
జగచ్ఛరణ్యస్య నిరాశిషః సతః కిమేభిరాశోపహతాత్మవృత్తిభిః || ౫.౭౬||

అకించనః సన్ప్రభవః స సంపదాం త్రిలోకనాథః పితృసద్మగోచరః |
స భీమరూపః శివ ఇత్యుదీర్యతే న సంతి యాథార్థ్యవిదః పినాకినః || ౫.౭౭||

విభూషణోద్భాసి పినద్ధభోగి వా గజాజినాలంబి దుకూలధారి వా |
కపాలి వా స్యాదథ వేందుశేఖరం న విశ్వమూర్తేరవధార్యతే వపుః || ౫.౭౮||

తదంగసంసర్గమవాప్య కల్పతే ధ్రువం చితాభస్మరజో విశుద్ధయే |
తథా హి నృత్యాభినయక్రియాచ్యుతం విలిప్యతే మౌలిభిరంబరౌకసాం || ౫.౭౯||

అసంపదస్తస్య వృషేణ గచ్ఛతః ప్రభిన్నదిగ్వారణవాహనో వృషా |
కరోతి పాదావుపగమ్య మౌలినా వినిద్రమందారరజోరుణాంగులీ || ౫.౮౦||

వివక్షతా దోషమపి చ్యుతాత్మనా త్వయైకమీశం ప్రతి సాధు భాషితం |
యమామనంత్యాత్మభువో ఽపి కారణం కథం స లక్ష్యప్రభవో భవిష్యతి || ౫.౮౧||

అలం వివాదేన యథా శ్రుతస్త్వయా తథావిధస్తావదశేషమస్తు సః |
మమాత్ర భావైకరసం మనః స్థితం న కామవృత్తిర్వచనీయమీక్షతే || ౫.౮౨||

నివార్యతామాలి కిమప్యయం బటుః పునర్వివక్షుః స్ఫురితోత్తరాధరః |
న కేవలం యో మహతో ఽపభాషతే శృణోతి తస్మాదపి యః స పాపభాక్ || ౫.౮౩||

ఇతో గమిశ్యామ్యథవేతి వాదినీ చచాల బాలా స్తనభిన్నవల్కలా |
స్వరూపమాస్థాయ చ తాం కృతస్మితః సమాలలంబే వృషరాజకేతనః || ౫.౮౪||

తం వీక్ష్య వేపథుమతీ సరసాంగయష్టిర్నిక్షేపణాయ పదముద్ధృతముద్వహంతీ |
మార్గాచలవ్యతికరాకులితేవ సింధుః శైలాధిరాజతనయా న యయౌ న తస్థౌ || ౫.౮౫||

అద్యప్రభృత్యవనతాంగి తవాస్మి దాసః క్రీతస్తపోభిరితి వాదిని చంద్రమౌలౌ |
అహ్నాయ సా నియమజం క్లమముత్ససర్జ క్లేశః ఫలేన హి పునర్నవతాం విధత్తే || ౫.౮౬||

సర్గః ౬

అథ విశ్వాత్మనే గౌరీ సందిదేశ మిథః సఖీం |
దాతా మే భూభృతాం నాథః ప్రమాణీక్రియతామితి || ౬.౧||

తయా వ్యాహృతసందేశా సా బభౌ నిభృతా ప్రియే |
చూతయష్టిరివాభ్యాష్యే మధౌ పరభృతాముఖీ || ౬.౨||

స తథేతి ప్రతిజ్ఞాయ విసృజ్య కథమప్యుమాం |
ఋషీంజ్యోతిర్మయాన్సప్త సస్మార స్మరశాసనః || ౬.౩||

తే ప్రభామండలైర్వ్యోమ ద్యోతయంతస్తపోధనాః |
సారుంధతీకాః సపది ప్రాదురాసన్పురః ప్రభోః || ౬.౪||

ఆప్లుతాస్తీరమందార- కుసుమోత్కిరవీచిషు |
ఆకాశగంగాస్రోతస్సు దిఙ్నాగమదగంధిషు || ౬.౫||

ముక్తాయజ్ఞోపవీతాని బిభ్రతో హైమవల్కలాః |
రత్నాక్షసూత్రాః ప్రవ్రజ్యాం కల్పవృక్షా ఇవాశ్రితాః || ౬.౬||

అధఃప్రవర్తి తాశ్వేన సమావర్జితకేతునా |
సహస్రరశ్మినా శశ్వత్సప్రమాణముదీక్షితాః || ౬.౭||

ఆసక్తబాహులతయా సార్ధముద్ధృతయా భువా |
మహావరాహదంష్ట్రాయాం విశ్రాంతాః ప్రలయాపది || ౬.౮||

సర్గశేషప్రణయనాద్విశ్వయోనేరనంతరం |
పురాతనాః పురావిద్భిర్ధాతార ఇతి కీర్తితాః || ౬.౯||

ప్రాక్తనానాం విశుద్ధానాం పరిపాకముపేయుషాం |
తపసాముపభుంజానాః ఫలాన్యపి తపస్వినః || ౬.౧౦||

తేషాం మధ్యగతా సాధ్వీ పత్యుః పాదార్పితేక్షణా |
సాక్షాదివ తపఃసిద్ధిర్బభాసే బహ్వరుంధతీ || ౬.౧౧||

తామగౌరవభేదేన మునీంశ్చాపశ్యదీశ్వరః |
స్త్రీ పుమానిత్యనాస్థైషా వృత్తం హి మహితం సతాం || ౬.౧౨||

తద్దర్శనాదభూచ్ఛంభోర్భూయాందారార్థమాదరః |
క్రియాణాం ఖలు ధర్మ్యాణాం సత్పత్న్యో మూలసాధనం || ౬.౧౩||

ధర్మేణాపి పదం శర్వే కారితే పార్వతీం ప్రతి |
పూర్వాపరాధభీతస్య కామస్యోచ్ఛ్వాసితం మనః || ౬.౧౪||

అథ తే మునయః సర్వే మానయిత్వా జగద్గురుం |
ఇదమూచురనూచానాః ప్రీతికంటకితత్వచః || ౬.౧౫||

యద్బ్రహ్మ సమ్యగామ్నాతం యదగ్నౌ విధినా హుతం |
యచ్చ తప్తం తపస్తస్య విపక్వం ఫలమద్య నః || ౬.౧౬||

యదధ్యక్షేణ జగతాం వయమారోపితాస్త్వయా |
మనోరథస్యావిషయం మనోవిషయమాత్మనః || ౬.౧౭||

యస్య చేతసి వర్తేథాః స తావత్కృతినాం వరః |
కిం పునర్బ్రహ్మయోనేర్యస్తవ చేతసి వర్తతే || ౬.౧౮||

సత్యమర్కాచ్చ సోమాచ్చ పరమధ్యాస్మహే పదం |
అద్య తూచ్చైస్తరం తస్మాత్స్మరణానుగ్రహాత్తవ || ౬.౧౯||

త్వత్సంభావితమాత్మానం బహు మన్యామహే వయం |
ప్రాయః ప్రత్యయమాధత్తే స్వగుణేషూత్తమాదరః || ౬.౨౦||

యా నః ప్రీతిర్విరూపాక్ష త్వదనుధ్యానసంభవా |
సా కిమావేద్యతే తుభ్యమంతరాత్మాసి దేహినాం || ౬.౨౧||

సాక్షాద్దృష్టో ఽసి న పునర్విద్మస్త్వాం వయమంజసా |
ప్రసీద కథయాత్మానం న ధియాం పథి వర్తసే || ౬.౨౨||

కిం యేన సృజసి వ్యక్తముత యేన బిభర్షి తత్ |
అథ విశ్వస్య సంహర్తా భాగః కతమ ఏష తే || ౬.౨3||

అథవా సుమహత్యేషా ప్రార్థనా దేవ తిష్ఠతు |
చింతితోపస్థితాంస్తావచ్ఛాధి నః కరవామ కిం || ౬.౨౪||

అథ మౌలిగతస్యేందోర్విశదైర్దశనాంశుభిః |
ఉపచిన్వన్ప్రభాం తన్వీం ప్రత్యాహ పరమేశ్వరః || ౬.౨౫||

విదితం వో యథా స్వార్థా న మే కాశ్చిత్ప్రవృత్తయః |
నను మూర్తిభిరష్టాభిరిత్థంభూతో ఽస్మి సూచితః || ౬.౨౬||

సో ఽహం తృష్ణాతురైర్వృష్టిం విద్యుత్వానివ చాతకైః |
అరివిప్రకృతైర్దేవైః ప్రసూతిం ప్రతి యాచితః || ౬.౨౭||

అత ఆహర్తుమిచ్ఛామి పార్వతీమాత్మజన్మనే |
ఉత్పత్తయే హవిర్భోక్తుర్యజమాన ఇవారణిం || ౬.౨౮||

తామస్మదర్థే యుష్మాభిర్యాచితవ్యో హిమాలయః |
విక్రియాయై న కల్పంతే సంబంధాః సదనుష్ఠితాః || ౬.౨౯||

ఉన్నతేన స్థితిమతా ధురముద్వహతా భువః |
తేన యోజితసంబంధం విత్త మామప్యవంచితం || ౬.30||

ఏవం వాచ్యః స కన్యార్థమితి వో నోపదిశ్యతే |
భవత్ప్రణీతమాచారమామనంతి హి సాధవః || ౬.౩౧||

ఆర్యాప్యరుంధతీ తత్ర వ్యాపారం కర్తుం అర్హతి |
ప్రాయేణైవంవిధే కార్యే పురంధ్రీణాం ప్రగల్భతా || ౬.౩౨||

తత్ప్రియాతౌషధిప్రస్థం సిద్ధయే హిమవత్పురం |
మహాకోశీప్రపాతే ఽస్మిన్సంగమః పునరేవ నః || ౬.౩౩||

తస్మిన్సంయమినామాద్యే జాతే పరిణయోన్ముఖే |
జహుః పరిగ్రహవ్రీడాం ప్రాజాపత్యాస్తపస్వినః || ౬.౩౪||

తతః పరమమిత్యుక్త్వా ప్రతస్థే మునిమండలం |
భగవానపి సంప్రాప్తః ప్రథమోద్దిష్టమాస్పదం || ౬.౩౫||

తే చాకాశమసిశ్యామముత్పత్య పరమర్షయః |
ఆసేదురోషధిప్రస్థం మనసా సమరంహసః || ౬.౩౬||

అలకామతివాహ్యేవ వసతిం వసుసంపదాం |
స్వర్గాభిష్యందవమనం కృత్వేవోపనివేశితం || ౬.౩౭||

గంగాస్రోతఃపరిక్షిప్త- వప్రాంతర్జ్వలితౌషధి |
బృహన్మణిశిలాసాలం గుప్తావపి మనోహరం || ౬.౩౮||

జితసింహభయా నాగా యత్రాశ్వా బిలయోనయః |
యక్షాః కింపురుషాః పౌరా యోషితో వనదేవతాః || ౬.౩౯||

శిఖరాసక్తమేఘానాం వ్యజంతే యత్ర వేశ్మనాం |
అనుగర్జితసందిగ్ధాః కరణైర్మురజస్వనాః || ౬.౪౦||

యత్ర కల్పద్రుమైరేవ విలోలవిటపాంశుకైః |
గృహయంత్రపతాకాశ్రీరపౌరాదరనిర్మితా || ౬.౪౧||

యత్ర స్ఫటికహర్మ్యేషు నక్తమాపానభూమిషు |
జ్యోతిషాం ప్రతిబింబాని ప్రాప్నువంత్యుపహారతాం || ౬.౪౨||

యత్రౌషధిప్రకాశేన నక్తం దర్శితసంచరాః |
అనభిజ్ఞాస్తమిస్రాణాం దుర్దినేష్వభిసారికాః || ౬.౪౩||

యౌవనాంతం వయో యస్మిన్నాతంకః కుసుమాయుధః |
రతిఖేదసముత్పన్నా నిద్రా సంజ్ఞావిపర్యయః || ౬.౪౪||

భ్రూభేదిభిః సకంపోష్ఠై ర్లలితాంగులితర్జనైః |
యత్ర కోపైః కృతాః స్త్రీణామాప్రసాదార్థినః ప్రియాః || ౬.౪౫||

సంతానకతరుచ్ఛాయా- సుప్తవిద్యాధరాధ్వగం |
యస్య చోపవనం బాహ్యం సుగంధిర్గంధమాదనః || ౬.౪౬||

అథ తే మునయో దివ్యాః ప్రేక్ష్య హైమవతం పురం |
స్వర్గాభిసంధిసుకృతం వంచనామివ మేనిరే || ౬.౪౭||

తే సద్మని గిరేర్వేగాదున్ముఖద్వాఃస్థవీక్షితాః |
అవతేరుర్జటాభారైర్లిఖితానలనిశ్చలైః || ౬.౪౮ ||

గగనాదవతీర్ణా సా యథావృద్ధపురస్సరా |
తోయాంతర్భాస్కరాలీవ రేజే మునిపరంపరా || ౬.౪౯||

తానర్ఘ్యానర్ఘ్యమాదాయ దూరాత్ప్రత్యుద్యయౌ గిరిః |
నమయన్సారగురుభిః పాదన్యాసైర్వసుంధరాం || ౬.౫౦||

ధాతుతామ్రాధరః ప్రాంశుర్దేవదారుబృహద్భుజః |
ప్రకృత్యైవ శిలోరస్కః సువ్యక్తో హిమవానితి || ౬.౫౧||

విధిప్రయుక్తసత్కారైః స్వయం మార్గస్య దర్శకః |
స తైరాక్రమయామాస శుద్ధాంతం శుద్ధకర్మభిః || ౬.౫౨||

తత్ర వేత్రాసనాసీనాన్కృతాసనపరిగ్రహాః |
ఇత్యువాచేశ్వరాన్వాచం ప్రాంజలిః పృథివీధరః || ౬.౫౩||

అపమేఘోదయం వర్షమదృష్టకుసుమం ఫలం |
అతర్కితోపపన్నం వో దర్శనం ప్రతిభాతి మే || ౬.౫౪||

మూఢం బుద్ధమివాత్మానం హైమీభూతమివాయసం |
భూమేర్దివమివారూఢం మన్యే భవదనుగ్రహాత్ || ౬.౫౫||

అద్యప్రభృతి భూతానామధిగమ్యో ఽస్మి శుద్ధయే |
యదధ్యాసితమర్హద్భిస్తద్ధి తీర్థం ప్రచక్షతే || ౬.౫౬||

అవైమి పూతమాత్మానం ద్వయేనైవ ద్విజోత్తమాః |
మూర్ధ్ని గంగాప్రపాతేన ధౌతపాదాంభసా చ వః || ౬.౫౭||

జంగమం ప్రైష్యభావే వః స్థావరం చరణాంకితం |
విభక్తానుగ్రహం మన్యే ద్విరూపమపి మే వపుః || ౬.౫౮||

భవత్సంభావనోత్థాయ పరితోషాయ మూర్చ్ఛతే |
అపి వ్యాప్తదిగంతాని నాంగాని ప్రభవంతి మే || ౬.౫౯||

న కేవలం దరీసంస్థం భాస్వతాం దర్శనేన వః |
అంతర్గతమపాస్తం మే రజసో ఽపి పరం తమః || ౬.౬౦||

కర్తవ్యం వో న పశ్యామి స్యాచ్చేత్కిం నోపపద్యతే |
శంకే మత్పావనాయైవ ప్రస్థానం భవతామిహ || ౬.౬౧||

తథాపి తావత్కస్మింశ్చిదాజ్ఞాం మే దాతుమర్హథ |
వినియోగప్రసాదా హి కింకరాః ప్రభవిష్ణుషు || ౬.౬౨||

ఏతే వయమమీ దారాః కన్యేయం కులజీవితం |
బ్రూత యేనాత్ర వః కార్యమనాస్థా బాహ్యవస్తుషు || ६.६३||

ఇత్యూచివాంస్తమేవార్థం దరీముఖవిసర్పిణా |
ద్విరివ ప్రతిశబ్దేన వ్యాజహార హిమాలయః || ६.६४||

అథాంగిరసమగ్రణ్యముదాహరణవస్తుషు |
ఋషయశ్చోదయామాసుః ప్రత్యువాచ స భూధరం || ६.६५||

ఉపపన్నమిదం సర్వమతః పరమపి త్వయి |
మనసః శిఖరాణాం చ సదృశీ తే సమున్నతిః || ६.६६||

స్థానే త్వాం స్థావరాత్మానం విష్ణుమాహుస్తథా హి తే |
చరాచరాణాం భూతానాం కుక్షిరాధారతాం గతః || ६.६७||

గామధాస్యత్కథం నాగో మృణాలమృదుభిః ఫణైః |
ఆ రసాతలమూలాత్త్వమవాలంబిష్యథా న చేత్ || ६.६८||

అచ్ఛిన్నామలసంతానాః సముద్రోర్మ్యనివారితాః |
పునంతి లోకాన్పుణ్యత్వాత్కీర్తయః సరితశ్చ తే || ६.६९||

యథైవ శ్లాఘ్యతే గంగా పాదేన పరమేష్ఠినః |
ప్రభవేణ ద్వితీయేన తథైవోచ్ఛిరసా త్వయా || ६.७०||

తిర్యగూర్ధ్వమధస్తాచ్చ వ్యాపకో మహిమా హరేః |
త్రివిక్రమోద్యతస్యాసీత్స చ స్వాభావికస్తవ || ६.७१||

యజ్ఞభాగభుజాం మధ్యే పదమాతస్థుషా త్వయా |
ఉచ్చైర్హిరణ్మయం శృంగం సుమేరోర్వితథీకృతం || ६.७२||

కాఠిన్యం స్థావరే కాయే భవతా సర్వమర్పితం |
ఇదం తు భక్తినమ్రం తే సతామారాధనం వపుః || ६.७३||

తదాగమనకార్యం నః శృణు కార్యం తవైవ తత్ |
శ్రేయసాముపదేశాత్తు వయమత్రాంశభాగినః || ६.७४||

అణిమాదిగుణోపేతమస్పృష్టపురుషాంతరం |
శబ్దమీశ్వర ఇత్యుచ్చైః సార్ధచంద్రం బిభర్తి యః || ६.७५||

కల్పితాన్యోన్యసామర్థ్యైః పృథివ్యాదిభిరాత్మని |
యేనేదం ధ్రియతే విశ్వం ధుర్యైర్యానమివాధ్వని || ६.७६||

యోగినో యం విచిన్వంతి క్షేత్రాభ్యంతరవర్తినం |
అనావృత్తిభయం యస్య పదమాహుర్మనీషిణః || ६.७७||

స తే దుహితరం సాక్షాత్సాక్షీ విశ్వస్య కర్మణః |
వృణుతే వరదః శంభురస్మత్సంక్రామితైః పదైః || ६.७८||

తమర్థమివ భారత్యా సుతయా యోక్తుమర్హసి |
అశోచ్యా హి పితుః కన్యా సద్భర్త్రే ప్రతిపాదితా || ౬.౭౯||

యావదేతాని భూతాని స్థావరాణి చరాణి చ |
మాతరం కల్పయంత్యేనామీశో హి జగతః పితా || ౬.౮౦||

ప్రణమ్య శితికంఠాయ విబుధాస్తదనంతరం |
చరణౌ రంజయంత్యస్యాశ్చూడామణిమరీచిభిః || ౬.౮౧||

ఉమా వధూర్భవాందాతా యాచితార ఇమే వయం |
వరః శంభురలం హ్యేష త్వత్కులోద్భూతయే విధిః || ౬.౮౨||

అస్తోతుః స్తూయమానస్య వంద్యస్యానన్యవందినః |
సుతాసంబంధవిధినా భవ విశ్వగురోర్గురుః || ౬.౮౩||

ఏవం వాదిని దేవర్షౌ పార్శ్వే పితురధోముఖీ |
లీలాకమలపత్రాణి గణయామాస పార్వతీ || ౬.౮౪||

శైలః సంపూర్ణకామో ఽపి మేనాముఖముదైక్షత |
ప్రాయేణ గృహిణీనేత్రాః కన్యార్థే హి కుటుంబినః || ౬.౮౫||

మేనే మేనాపి తత్సర్వం పత్యుః కార్యమభీప్సితం |
భవంత్యవ్యభిచారిణ్యో భర్తురిష్టే పతివ్రతాః || ౬.౮౬||

ఇదమత్రోత్తరం న్యాయ్యమితి బుద్ధ్యా విమృశ్య సః |
ఆదదే వచసామంతే మంగలాలంకృతాం సుతాం || ౬.౮౭||

ఏహి విశ్వాత్మనే వత్సే భిక్షాసి పరికల్పితా |
అర్థినో మునయః ప్రాప్తం గృహమేధిఫలం మయా || ౬.౮౮||

ఏతావదుక్త్వా తనయామృషీనాహ మహీధరః |
ఇయం నమతి వః సర్వాంస్త్రిలోచనవధూరితి || ౬.౮౯||

ఈప్సితార్థక్రియోదారం తే ఽభినంద్య గిరేర్వచః |
ఆశీర్భిరేధయామాసుః పురఃపాకాభిరంబికాం || ౬.౯౦||

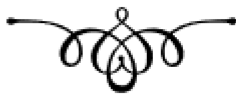
తాం ప్రణామాదరస్రస్త- జాంబూనదవతంసకాం |
అంకమారోపయామాస లజ్జమానామరుంధతీ || ౬.౯౧||

తన్మాతరం చాశ్రుముఖీం దుహితృస్నేహవిక్లవాం |
వరస్యానన్యపూర్వస్య విశోకామకరోద్గుణైః || ౬.౯౨||

వైవాహికీం తిథిం పృష్టాస్తత్క్షణం హరబంధునా |
తే త్ర్యహాదూర్ధ్వమాఖ్యాయ చేలుశ్చీరపరిగ్రహాః || ౬.౯౩||

తే హిమాలయమామంత్ర్య పునః ప్రేక్ష్య చ శూలినం |
సిద్ధం చాస్మై నివేద్యార్థం తద్విసృష్టాః ఖముద్యయుః || ౬.౯౪||

పశుపతిరపి తాన్యహాని కృచ్ఛ్రాదగమయదద్రిసుతాసమాగమోత్కః |
కమపరమవశం న విప్రకుర్యుర్విభుమపి తం యదమీ స్పృశంతి భావాః || ౬.౯౫||

సర్గః ౭

అథౌషధీనామధిపస్య వృద్ధౌ తిథౌ చ జామిత్రగుణాన్వితాయాం ।
సమేతబంధుర్హిమవాన్సుతాయా వివాహదీక్షావిధిమన్వతిష్ఠత్ ॥ ౭.౧॥

వైవాహికైః కౌతుకసంవిధానైర్గృహే గృహే వ్యగ్రపురంధ్రివర్గం ।
ఆసీత్పురం సానుమతో ఽనురాగాదంతఃపురం చైకకులోపమేయం ॥ ౭.౨॥

సంతానకాకీర్ణమహాపథం తచ్చీనాంశుకైః కల్పితకేతుమాలం ।
భాసా జ్వలత్కాంచనతోరణానాం స్థానాంతరస్వర్గ ఇవాబభాసే ॥ ౭.౩॥

ఏకైవ సత్యామపి పుత్రపంక్తౌ చిరస్య దృష్టేవ మృతోత్థితేవ ।
ఆసన్నపాణిగ్రహణేతి పిత్రోరుమా విశేషోచ్ఛ్వసితం బభూవ ॥ ౭.౪॥

అంకాద్యయావంకముదీరితాశీః సా మండనాన్మండనమన్వభుంక్త ।
సంబంధిభిన్నో ఽపి గిరేః కులస్య స్నేహస్తదేకాయతనం జగామ ॥ ౭.౫॥

మైత్రే ముహూర్తే శశలాంఛనేన యోగం గతాసూత్తరఫల్గునీషు ।
తస్యాః శరీరే ప్రతికర్మ చక్రుర్బంధుస్త్రియో యాః పతిపుత్రవత్యః ॥ ౭.౬॥

సా గౌరసిద్ధార్థనివేశవద్భిర్దూర్వాప్రవాలైః ప్రతిభిన్నరాగం ।
నిర్నాభికౌశేయముపాత్తబాణమభ్యంగనేపథ్యమలంచకార ॥ ౭.౭॥

బభౌ చ సంపర్కముపేత్య బాలా నవేన దీక్షావిధిసాయకేన ।
కరేణ భానోర్బహులావసానే సంధుక్ష్యమాణేవ శశాంకలేఖా ॥ ౭.౮॥

తాం లోధ్రకల్కేన హృతాంగతైలామాశ్యానకాలేయకృతాంగరాగాం ।
వాసో వసానామభిషేకయోగ్యం నార్యశ్చతుష్కాభిముఖం వ్యనైషుః ॥ ౭.౯॥

విన్యస్తవైదూర్యశిలాతలే ఽస్మిన్నవిద్ధముక్తాఫలభక్తిచిత్రే ।
ఆవర్జితాష్టాపదకుంభతోయాః సతూర్యమేనాం స్నపయాం బభూవుః ॥ ౭.౧౦॥

సా మంగలస్నానవిశుద్ధగాత్రీ గృహీతపత్యుద్గమనీయవస్త్రా ।
నిర్వృత్తపర్జన్యజలాభిషేకా ప్రఫుల్లకాశా వసుధేవ రేజే ॥ ౭.౧౧॥

తస్మాత్ప్రదేశాచ్చ వితానవంతం యుక్తం మణిస్తంభచతుష్టయేన ।
పతివ్రతాభిః పరిగృహ్య నిన్యే క్లృప్తాసనం కౌతుకవేదిమధ్యం ॥ ౭.౧౨॥

తాం ప్రాఙ్ముఖీం తత్ర నివేశ్య తన్వీం క్షణం వ్యలంబంత పురో నిషణ్ణాః ।
భూతార్థశోభాహ్రియమాణనేత్రాః ప్రసాధనే సన్నిహితే ఽపి నార్యః ॥ ౭.౧౩॥

ధూపోష్మణా త్యాజితమార్ద్రభావం కేశాంతమంతఃకుసుమం తదీయం ।
పర్యాక్షిపత్కాచిదుదారబంధం దూర్వావతా పాండుమధూకదామ్నా ॥ ౭.౧౪॥

విన్యస్తశుక్లాగురు చక్రురస్యా గోరోచనాపత్రవిభంగమంగం |
సా చక్రవాకాంకితసైకతాయాస్త్రిస్రోతసః కాంతిమతీత్య తస్థౌ || ౭.౧౫||

లగ్నద్విరేఫం పరిభూయ పద్మం సమేఘలేఖం శశినశ్చ బింబం |
తదాననశ్రీరలకైః ప్రసిద్ధైశ్చిచ్ఛేద సాదృశ్యకథాప్రసంగం || ౭.౧౬||

కర్ణార్పితో లోధ్రకషాయరూక్షే గోరోచనాక్షేపనితాంతగౌరే |
తస్యాః కపోలే పరభాగలాభాద్బబంధ చక్షూంషి యవప్రరోహః || ౭.౧౭||

రేఖావిభక్తశ్చ విభక్తగాత్ర్యాః కించిన్మధూచ్ఛిష్టవిమృష్టరాగః |
కామప్యభిఖ్యాం స్ఫురితైరపుష్యదాసన్నలావణ్యఫలో ఒధరోష్ఠః || ౭.౧౮||

పత్యుః శిరశ్చంద్రకలామనేన స్పృశేతి సఖ్యా పరిహాసపూర్వం |
సా రంజయిత్వా చరణౌ కృతాశీర్మాల్యేన తాం నిర్వచనం జఘాన || ౭.౧౯||

తస్యాః సుజాతోత్పలపత్రకాంతే ప్రసాధికాభిర్నయనే నిరీక్ష్య |
న చక్షుషోః కాంతివిశేషబుద్ధ్యా కాలాంజనం మంగలమిత్యుపాత్తం || ౭.౨౦||

సా సంభవద్భిః కుసుమైర్లతేవ జ్యోతిర్భిరుద్యద్భిరివ త్రియామా |
సరిద్విహంగైరివ లీయమానైరాముచ్యమానాభరణా చకాసే || ౭.౨౧||

ఆత్మానమాలోక్య చ శోభమానమాదర్శబింబే స్తిమితాయతాక్షీ |
హరోపయానే త్వరితా బభూవ స్త్రీణాం ప్రియాలోకఫలో హి వేషః || ౭.౨౨||

అథాంగులిభ్యాం హరితాలమార్ద్రం మాంగల్యమాదాయ మనఃశిలాం చ |
కర్ణావసక్తామలదంతపత్రం మాతా తదీయం ముఖమున్నమయ్య || ౭.౨౩||

ఉమాస్తనోద్భేదమనుప్రవృద్ధో మనోరథో యః ప్రథమో బభూవ |
తమేవ మేనా దుహితుః కథంచిద్వివాహదీక్షాతిలకం చకార || ౭.౨౪||

బబంధ చాస్రాకులదృష్టిరస్యాః స్థానాంతరే కల్పితసన్నివేశం |
ధాత్ర్యంగులీభిః ప్రతిసార్యమాణమూర్ణమయం కౌతుకహస్తసూత్రం || ౭.౨౫||

క్షీరోదవేలేవ సఫేనపుంజా పర్యాప్తచంద్రేవ శరత్త్రియామా |
నవం నవక్షౌమనివాసినీ సా భూయో బభౌ దర్పణమాదధానా || ౭.౨౬||

తామర్చితాభ్యః కులదేవతాభ్యః కులప్రతిష్ఠాం ప్రణమయ్య మాతా |
అకారయత్కారయితవ్యదక్షా క్రమేణ పాదగ్రహణం సతీనాం || ౭.౨౭||

అఖండితం ప్రేమ లభస్వ పత్యురిత్యుచ్యతే తాభిరుమా స్మ నమ్రా |
తయా తు తస్యార్ధశరీరభాజా పశ్చాత్కృతాః స్నిగ్ధజనాశిషో ఒ పి || ౭.౨౮||

ఇచ్ఛావిభూత్యోరనురూపమద్రిస్తస్యాః కృతీ కృత్యమశేషయిత్వా |
సభ్యః సభాయాం సుహృదాస్థితాయాం తస్థౌ వృషాంకాగమనప్రతీక్షః || ౭.౨౯||

తావద్వరస్యాపి కుబేరశైలే తత్పూర్వపాణిగ్రహణానురూపం |
ప్రసాధనం మాతృభిరాదృతాభిర్న్యస్తం పురస్తాత్పురశాసనస్య || ౭.౩౦||

తద్గౌరవాన్మంగలమండనశ్రీః సా పస్పృశే కేవలమీశ్వరేణ ।
స్వ ఏవ వేషః పరిణేతురిష్టం భావాంతరం తస్య విభోః ప్రపేదే ॥ ౭.౩౧॥

బభూవ భస్మైవ సితాంగరాగః కపాలమేవామలశేఖరశ్రీః ।
ఉపాంతభాగేషు చ రోచనాంకో గజాజినస్యైవ దుకూలభావః ॥ ౭.౩౨॥

శంఖాంతరద్యోతి విలోచనం యదంతర్నివిష్టామలపింగతారం ।
సాన్నిధ్యపక్షే హరితాలమయ్యాస్తదేవ జాతం తిలకక్రియాయాః ॥ ౭.౩౩॥

యథాప్రదేశం భుజగేశ్వరాణాం కరిశ్యతామాభరణాంతరత్వం ।
శరీరమాత్రం వికృతిం ప్రపేదే తథైవ తస్థుః ఫణరత్నశోభాః ॥ ౭.౩౪॥

దివాపి నిష్ఠ్యూతమరీచిభాసా బాల్యాదనావిష్కృతలాంఛనేన ।
చంద్రేణ నిత్యం ప్రతిభిన్నమౌలేశ్చూడామణేః కిం గ్రహణం హరస్య ॥ ౭.౩౫॥

ఇత్యద్భుతైకప్రభవః ప్రభావాత్ప్రసిద్ధనేపథ్యవిధేర్విధాతా ।
ఆత్మానమాసన్నగణోపనీతే ఖడ్గే నిషక్తప్రతిమం దదర్శ ॥ ౭.౩౬॥

స గోపతిం నందిభుజావలంబీ శార్దూలచర్మాంతరితోరుపృష్ఠం ।
తద్భక్తిసంక్షిప్తబృహత్ప్రమాణమారుహ్య కైలాసమివ ప్రతస్థే ॥ ౭.౩౭॥

తం మాతరో దేవమనువ్రజంత్యః స్వవాహనక్షోభచలావతంసాః ।
ముఖైః ప్రభామండలరేణుగౌరైః పద్మాకరం చక్రురివాంతరీక్షం ॥ ౭.౩౮॥

తాసాం చ పశ్చాత్కనకప్రభాణాం కాలీ కపాలాభరణా చకాసే ।
బలాకినీ నీలపయోదరాజీ దూరం పురఃక్షిప్తశతహ్రదేవ ॥ ౭.౩౯॥

తతో గణైః శూలభృతః పురోగైరుదీరితో మంగలతూర్యఘోషః ।
విమానశృంగాణ్యవగాహమానః శశంస సేవావసరం సురేభ్యః ॥ ౭.౪౦॥

ఉపాదదే తస్య సహస్రరశ్మిస్త్వష్ట్రా నవం నిర్మితమాతపత్రం ।
స తద్దుకూలాదవిదూరమౌలిర్బభౌ పతద్గంగ ఇవోత్తమాంగే ॥ ౭.౪౧॥

మూర్తే చ గంగాయమునే తదానీం సచామరే దేవమసేవిషాతాం ।
సముద్రగారూపవిపర్యయే ఽపి సహంసపాతే ఇవ లక్ష్యమాణే ॥ ౭.౪౨॥

తమన్వగచ్ఛత్ప్రథమో విధాతా శ్రీవత్సలక్ష్మా పురుషశ్చ సాక్షాత్ ।
జయేతి వాచా మహిమానమస్య సంవర్ధయంత్యా హవిషేవ వహ్నిం ॥ ౭.౪౩॥

ఏకైవ మూర్తిర్బిభిదే త్రిధా సా సామాన్యమేషాం ప్రథమావరత్వం ।
విష్ణోర్హరస్తస్య హరిః కదాచిద్వేధాస్తయోస్తావపి ధాతురాద్యౌ ॥ ౭.౪౪॥

తం లోకపాలాః పురుహూతముఖ్యాః శ్రీలక్షణోత్సర్గవినీతవేషాః ।
దృష్టిప్రదానే కృతనందిసంజ్ఞాస్తద్దర్శితాః ప్రాంజలయః ప్రణేముః ॥ ౭.౪౫॥

కంపేన మూర్ధ్నః శతపత్రయోనిం వాచా హరిం వృత్రహణం స్మితేన ।
ఆలోకమాత్రేణ సురానశేషాన్సంభావయామాస యథాప్రధానం ॥ ౭.౪౬॥

తస్మై జయాశీః సస్సృజే పురస్తాత్సప్తర్షిభిస్తాన్స్మితపూర్వమాహ |
వివాహయజ్ఞే వితతే ఽత్ర యూయమధ్వర్యవః పూర్వవృతా మయేతి || ౭.౪౭||

విశ్వావసుప్రాగ్రహరైః ప్రవీణైః సంగీయమానత్రిపురావదానః |
అధ్వానమధ్వాంతవికారలంఘ్యస్తతార తారాధిపఖండధారీ || ౭.౪౮||

ఖే ఖేలగామీ తమువాహ వాహః సశబ్దచామీకరకింకిణీకః |
తటాభిఘాతాదివ లగ్నపంకే ధున్వన్ముహుః ప్రోతఘనే విషాణే || ౭.౪౯||

స ప్రాపదప్రాప్తపరాభియోగం నగేంద్రగుప్తం నగరం ముహూర్తాత్ |
పురో విలగ్నైర్హరదృష్టిపాతైః సువర్ణసూత్రైరివ కృష్యమాణః || ౭.౫౦||

తస్యోపకంఠే ఘననీలకంఠః కుతూహలాదున్ముఖపౌరదృష్టః |
స్వబాణచిహ్నాదవతీర్య మార్గాదాసన్నభూపృష్ఠమియాయ దేవః || ౭.౫౧||

తమృద్ధిమద్బంధుజనాధిరూఢైర్వృందైర్గజానాం గిరిచక్రవర్తీ |
ప్రత్యుజ్జగామాగమనప్రతీతః ప్రఫుల్లవృక్షైః కటకైరివ స్వైః || ౭.౫౨||

వర్గావుభౌ దేవమహీధరాణాం ద్వారే పురస్యోద్ఘటితాపిధానే |
సమీయతుర్దూరవిసర్పిఘోషౌ భిన్నైకసేతూ పయసామివౌఘౌ || ౭.౫౩||

హ్రీమానభూద్భూమిధరో హరేణ త్రైలోక్యవంద్యేన కృతప్రణామః |
పూర్వం మహిమ్నా స హి తస్య దూరమావర్జితం నాత్మశిరో వివేద || ౭.౫౪||

స ప్రీతియోగాద్వికసన్ముఖశ్రీర్జామాతురగ్రేసరతాముపేత్య |
ప్రావేశయన్మందిరమృద్ధమేనమాగుల్ఫకీర్ణాపణమార్గపుష్పం || ౭.౫౫||

తస్మిన్ముహూర్తే పురసుందరీణామీశానసందర్శనలాలసానాం |
ప్రాసాదమాలాసు బభూవురిత్థం త్యక్తాన్యకార్యాణి విచేష్టితాని || ౭.౫౬||

ఆలోకమార్గం సహసా వ్రజంత్యా కయాచిదుద్వేష్టనవాంతమాల్యః |
బంధుం న సంభావిత ఏవ తావత్కరేణ రుద్ధో ఽపి న కేశపాశః || ౭.౫౭||

ప్రసాధికాలంబితమగ్రపాదమాక్షిప్య కాచిద్ద్రవరాగమేవ |
ఉత్సృష్టలీలాగతిరాగవాక్షాదలక్తకాంకాం పదవీం తతాన || ౭.౫౮||

విలోచనం దక్షిణమంజనేన సంభావ్య తద్వంచితవామనేత్రా |
తథైవ వాతాయనసన్నికర్షం యయౌ శలాకామపరా వహంతీ || ౭.౫౯||

జాలాంతరప్రేషితదృష్టిరన్యా ప్రస్థానభిన్నాం న బబంధ నీవీం |
నాభిప్రవిష్టాభరణప్రభేణ హస్తేన తస్థావవలంబ్య వాసః || ౭.౬౦||

అర్ధాచితా సత్వరముత్థితాయాః పదే పదే దుర్నిమితే గలంతీ |
కస్యాశ్చిదాసీద్రశనా తదానీమంగుష్ఠమూలార్పితసూత్రశేషా || ౭.౬౧||

తాసాం ముఖైరాసవగంధగర్భైర్వ్యాప్తాంతరాః సాంద్రకుతూహలానాం |
విలోలనేత్రభ్రమరైర్గవాక్షాః సహస్రపత్రాభరణా ఇవాసన్ || ౭.౬౨||

తావత్ప్రతాకాకులమిందుమౌలిరుత్తోరణం రాజపథం ప్రపేదే |
ప్రాసాదశృంగాణి దివాపి కుర్వంజ్యోత్స్నాభిషేకద్విగుణద్యుతీని || ౭.౬౩||

తమేకదృశ్యం నయనైః పిబంత్యో నార్యో న జగ్ముర్విషయాంతరాణి |
తథా హి శేషేంద్రియవృత్తిరాసాం సర్వాత్మనా చక్షురివ ప్రవిష్టా || ౭.౬౪||

స్థానే తపో దుశ్చరమేతదర్థమపర్ణయా పేలవయాపి తప్తం |
యా దాస్యమప్యస్య లభేత నారీ సా స్యాత్కృతార్థా కిముతాంకశయ్యాం || ౭.౬౫||

పరస్పరేణ స్పృహణీయశోభం న చేదిదం ద్వంద్వమయోజయిష్యత్ |
అస్మింద్వయే రూపవిధానయత్నః పత్యుః ప్రజానాం విఫలో ఽభవిశ్యత్ || ౭.౬౬||

న నూనమారూఢరుషా శరీరమనేన దగ్ధం కుసుమాయుధస్య |
వ్రీడాదముం దేవముదీక్ష్య మన్యే సన్న్యస్తదేహః స్వయమేవ కామః || ౭.౬౭||

అనేన సంబంధముపేత్య దిష్ట్యా మనోరథప్రార్థితమీశ్వరేణ |
మూర్ధానమాలి క్షితిధారణోచ్చముచ్చైస్తరాం వక్ష్యతి శైలరాజః || ౭.౬౮||

ఇత్యోషధిప్రస్థవిలాసినీనాం శృణ్వన్కథాః శ్రోత్రసుఖాస్త్రినేత్రః |
కేయూరచూర్ణీకృతలాజముష్టిం హిమాలయస్యాలయమాససాద || ౭.౬౯||

తత్రావతీర్యాచ్యుతదత్తహస్తః శరద్ఘనాద్దీధితిమానివోక్ష్ణః |
క్రాంతాని పూర్వం కమలాసనేన కక్ష్యాంతరాణ్యద్రిపతేర్వివేశ || ౭.౭౦||

తమన్వగింద్రప్రముఖాశ్చ దేవాః సప్తర్షిపూర్వాః పరమర్షయశ్చ |
గణాశ్చ గిర్యాలయమభ్యగచ్ఛన్ప్రశస్తమారంభమివోత్తమార్థాః || ౭.౭౧||

తత్రేశ్వరో విష్టరభాగ్యథావత్సరత్నమర్ఘ్యం మధుమచ్చ గవ్యం |
నవే దుకూలే చ నగోపనీతం ప్రత్యగ్రహీత్సర్వమమంత్రవర్జం || ౭.౭౨||

దుకూలవాసాః స వధూసమీపం నిన్యే వినీతైరవరోధరక్షైః |
వేలాసమీపం స్ఫుటఫేనరాజిర్నవైరుదన్వానివ చంద్రపాదైః || ౭.౭౩||

తయా ప్రవృద్ధాననచంద్రకాంత్యా ప్రఫుల్లచక్షుఃకుముదః కుమార్యా |
ప్రసన్నచేతఃసలిలః శివో ఽభూత్సంసృజ్యమానః శరదేవ లోకః || ౭.౭౪||

తయోః సమాపత్తిషు కాతరాణి కించిద్వ్యవస్థాపితసంహృతాని |
హ్రీయంత్రణాం తత్క్షణమన్వభూవన్నన్యోన్యలోలాని విలోచనాని || ౭.౭౫||

తస్యాః కరం శైలగురూపనీతం జగ్రాహ తామ్రాంగులిమష్టమూర్తిః |
ఉమాతనౌ గూఢతనోః స్మరస్య తచ్ఛంకినః పూర్వమివ ప్రరోహం || ౭.౭౬||

రోమోద్గమః ప్రాదురభూదుమాయాః స్విన్నాంగులిః పుంగవకేతురాసీత్ |
వృత్తిస్తయోః పాణిసమాగమేన సమం విభక్తేవ మనోభవస్య || ౭.౭౭||

ప్రయుక్తపాణిగ్రహణం యదన్యద్వధూవరం పుష్యతి కాంతిమగ్ర్యాం |
సాన్నిధ్యయోగాదనయోస్తదానీం కిం కథ్యతే శ్రీరుభయస్య తస్య || ౭.౭౮||

ప్రదక్షిణప్రక్రమణాత్కృశానోరుదర్చిషస్తన్మిథునం చకాసే |
మేరోరుపాంతేష్వివ వర్తమానమన్యోన్యసంసక్తమహస్త్రియామం || ౭.౭౯||

తౌ దంపతీ త్రిః పరిణీయ వహ్నిమ్కరాగ్రసంస్పర్శనిమీలితాక్షీం |
తాం కారయామాస వధూం పురోధాస్తస్మిన్సమిద్ధార్చిషి లాజమోక్షం || ౭.౮౦||

సా లాజధూమాంజలిమిష్టగంధం గురూపదేశాద్వదనం నినాయ |
కపోలసంసర్పిశిఖః స తస్యా ముహూర్తకర్ణోత్పలతాం ప్రపేదే || ౭.౮౧||

తదీషదార్ద్రారుణగండలేఖముచ్ఛ్వాసికాలాంజనరాగమక్ష్ణోః |
వధూముఖం క్లాంతయవావతంసమాచారధూమగ్రహణాద్బభూవ || ౭.౮౨||

వధూం ద్విజః ప్రాహ తవైష వత్సే వహ్నిర్వివాహం ప్రతి పూర్వసాక్షీ |
శివేన భర్త్రా సహ ధర్మచర్యా కార్యా త్వయా ముక్తవిచారయేతి || ౭.౮౩||

ఆలోచనాంతం శ్రవణే వితత్య పీతం గురోస్తద్వచనం భవాన్యా |
నిదాఘకాలోల్బణతాపయేవ మాహేంద్రమంభః ప్రథమం పృథివ్యా || ౭.౮౪||

ధ్రువేణ భర్త్రా ధ్రువదర్శనాయ ప్రయుజ్యమానా ప్రియదర్శనేన |
సా దృష్ట ఇత్యాననమున్నమయ్య హ్రీసన్నకంఠీ కథమప్యువాచ || ౭.౮౫||

ఇత్థం విధిజ్ఞేన పురోహితేన ప్రయుక్తపాణిగ్రహణోపచారౌ |
ప్రణేమతుస్తౌ పితరౌ ప్రజానాం పద్మాసనస్థాయ పితామహాయ || ౭.౮౬||

వధూర్విధాత్రా ప్రతినంద్యతే స్మ కల్యాణి వీరప్రసవా భవేతి |
వాచస్పతిః సన్నపి సో ఽష్టమూర్త్తావాశాస్య చింతాస్తిమితో బభూవ || ౭.౮౭||

క్లృప్తోపచారాం చతురస్రవేదీం తావేత్య పశ్చాత్కనకాసనస్థౌ |
జాయాపతీ లౌకికమేషితవ్యమార్ద్రాక్షతారోపణమన్వభూతాం || ౭.౮౮||

పత్రాంతలగ్నైర్జలబిందుజాలైరాకృష్టముక్తాఫలజాలశోభం |
తయోరుపర్యాయతనాలదండమాధత్త లక్ష్మీః కమలాతపత్రం || ౭.౮౯||

ద్విధా ప్రయుక్తేన చ వాఙ్మయేన సరస్వతీ తన్మిథునం నునావ |
సంస్కారపూతేన వరం వరేణ్యం వధూం సుఖగ్రాహ్యనిబంధనేన || ౭.౯౦||

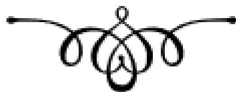
తౌ సంధిషు వ్యంజితవృత్తిభేదం రసాంతరేషు ప్రతిబద్ధరాగం |
అపశ్యతామప్సరసాం ముహూర్తం ప్రయోగమాద్యం లలితాంగహారం || ౭.౯౧||

దేవాస్తదంతే హరమూఢభార్యం కిరీటబద్ధాంజలయో నిపత్య |
శాపావసానే ప్రతిపన్నమూర్తేర్యయాచిరే పంచశరస్య సేవాం || ౭.౯౨||

తస్యానుమేనే భగవాన్విమన్యుర్వ్యాపారమాత్మన్యపి సాయకానాం |
కాలే ప్రయుక్తా ఖలు కార్యవిద్భిర్విజ్ఞాపనా భర్తృషు సిద్ధిమేతి || ౭.౯౩||

అథ విబుధగణాంస్తానిందుమౌలిర్విసృజ్య క్షితిధరపతికన్యామాదదానః కరేణ |
కనకకలశరక్షాభక్తిశోభాసనాథం క్షితివిరచితశయ్యం కౌతుకాగారమాగాత్ || ౭.౯౪||

నవపరిణయలజ్జాభూషణాం తత్ర గౌరీం వదనమపహరంతీం తత్కృతోత్క్షేపమీశః |
అపి శయనసఖీభ్యో దత్తవాచం కథంచిత్ప్రమథముఖవికారైర్హాసయామాస గూఢం ||
౭.౯౫||

సర్గః ౮

పాణిపీడనవిధేరనంతరం శైలరాజదుహితుర్హరం ప్రతి |
భావసాధ్వసపరిగ్రహాదభూత్కామదోహదమనోహరం వపుః || ౮.౧||

వ్యాహృతా ప్రతివచో న సందధే గంతుమైచ్ఛదవలంబితాంశుకా |
సేవతే స్మ శయనం పరాఙ్ముఖీ సా తథాపి రతయే పినాకినః || ౮.౨||

కైతవేన శయితే కుతూహలాత్పార్వతీ ప్రతిముఖం నిపాతితం |
చక్షురున్మిషతి సస్మితం ప్రియే విద్యుదాహతమివ న్యమీలయత్ || ౮.౩||

నాభిదేశనిహితః సకంపయా శంకరస్య రురుధే తయా కరః |
తద్దుకూలమథ చాభవత్స్వయం దూరముచ్ఛ్వసితనీవిబంధనం || ౮.౪||

ఏవమాలి నిగృహీతసాధ్వసం శంకరో రహసి సేవ్యతామితి |
సా సఖీభిరుపదిష్టమాకులా నాస్మరత్ప్రముఖవర్తిని ప్రియే || ౮.౫||

అప్యవస్తుని కథాప్రవృత్తయే ప్రశ్నతత్పరమనంగశాసనం |
వీక్షితేన పరిగృహ్య పార్వతీ మూర్ధకంపమయముత్తరం దదౌ || ౮.౬||

శూలినః కరతలద్వయేన సా సన్నిరుధ్య నయనే హృతాంశుకా |
తస్య పశ్యతి లలాటలోచనే మోఘయత్నవిధురా రహస్యభూత్ || ౮.౭||

చుంబనేష్వధరదానవర్జితం సన్నహస్తమదయోపగూహనే |
క్లిష్టమన్మథమపి ప్రియం ప్రభోర్దుర్లభప్రతికృతం వధూరతం || ౮.౮||

యన్ముఖగ్రహణమక్షతాధరం దత్తమవ్రణపదం నఖం చ యత్ |
యద్రతం చ సదయం ప్రియస్య తత్పార్వతీ విషహతే స్మ నేతరత్ || ౮.౯||

రాత్రివృత్తమనుయోక్తుముద్యతం సా విభాతసమయే సఖీజనం |
నాకరోదపకుతూహలం హ్రియా శంసితుం చ హృదయేన తత్త్వరే || ౮.౧౦||

దర్పణే చ పరిభోగదర్శినీ పృష్ఠతః ప్రణయినో నిషేదుషః |
ప్రేక్ష్య బింబమను బింబమాత్మనః కాని కాని న చకార లజ్జయా || ౮.౧౧||

నీలకంఠపరిభుక్తయౌవనాం తాం విలోక్య జననీ సమాశ్వసత్ |
భర్తృవల్లభతయా హి మానసీం మాతురస్యతి శుచం వధూజనః || ౮.౧౨||

వాసరాణి కతిచిత్కథంచన స్థాణునా రతమకారి చానయా |
జ్ఞాతమన్మథరసా శనైః శనైః సా ముమోచ రతిదుఃఖశీలతాం || ౮.౧౩||

సస్వజే ప్రియమురోనిపీడితా ప్రార్థితం ముఖమనేన నాహరత్ |
మేఖలాపణయలోలతాం గతం హస్తమస్య శిథిలం రురోధ సా || ౮.౧౪||

భావసూచితమదృష్టవిప్రియం చాటుమత్క్షణవియోగకాతరం |
కైశ్చిదేవ దివసైస్తదా తయోః ప్రేమ రూఢమితరేతరాశ్రయం || ౮.౧౫||

తం యథాత్మసదృశం వరం వధూరన్వరజ్యత వరస్తథైవ తాం |
సాగరాదనపగా హి జాహ్నవీ సో ఽపి తన్ముఖరసైకనిర్వృతిః || ౮.౧౬||

శిష్యతాం నిధువనోపదేశినః శంకరస్య రహసి ప్రపన్నయా |
శిక్షితం యువతినైపుణం తయా యత్తదేవ గురుదక్షిణీకృతం || ౮.౧౭||

దష్టముక్తమధరోష్ఠమాంబికా వేదనావిధుతహస్తపల్లవా |
శీతలేన నిరవాపయత్క్షణం మౌలిచంద్రశకలేన శూలినః || ౮.౧౮||

చుంబనాదలకచూర్ణదూషితం శంకరో ఽపి నయనం లలాటజం |
ఉచ్ఛ్వసత్కమలగంధయే దదౌ పార్వతీవదనగంధవాహినే || ౮.౧౯||

ఏవమింద్రియసుఖస్య వర్త్మనః సేవనాదనుగృహీతమన్మథః |
శైలరాజభవనే సహోమయా మాసమాత్రమవసద్వృషధ్వజః || ౮.౨౦||

సో ఽనుమాన్య హిమవంతమాత్మభూరాత్మజావిరహదుఃఖఖేదితం |
తత్ర తత్ర విజహార సంపతన్నప్రమేయగతినా కకుద్మతా || ౮.౨౧||

మేరుమేత్య మరుదాశుగోక్షకః పార్వతీస్తనపురస్కృతాన్కృతీ |
హేమపల్లవవిభంగసంస్తరానన్వభూత్సురతమర్దనక్షమాన్ || ౮.౨౨||

పద్మనాభచరణాంకితాశ్మసు ప్రాప్తవత్స్వమృతవిప్రుషో నవాః |
మందరస్య కటకేషు చావసత్పార్వతీవదనపద్మషట్పదః || ౮.౨౩||

వారణధ్వనితభీతయా తయా కంఠసక్తఘనబాహుబంధనః |
ఏకపింగలగిరౌ జగద్గురుర్నిర్వివేశ విశదాః శశిప్రభాః || ౮.౨౪||

తస్య జాతు మలయస్థలీరతే ధూతచందనలతః ప్రియాక్లమం |
ఆచచామ సలవంగకేసరశ్చాటుకార ఇవ దక్షిణానిలః || ౮.౨౫||

హేమతామరసతాడితప్రియా తత్కరాంబువినిమీలితేక్షణా |
ఖే వ్యగాహత తరంగిణీముమా మీనపంక్తిపునరుక్తమేఖలా || ౮.౨౬||

తాం పులోమతనయాలకోచితైః పారిజాతకుసుమైః ప్రసాధయన్ |
నందనే చిరమయుగ్మలోచనః సస్పృహం సురవధూభిరీక్షితః || ౮.౨౭||

ఇత్యభౌమమనుభూయ శంకరః పార్థివం చ దయితాసఖః సుఖం |
లోహితాయతి కదాచిదాతపే గంధమాదనగిరిం వ్యగాహత || ౮.౨౮||

తత్ర కాంచనశిలాతలాశ్రయో నేత్రగమ్యమవలోక్య భాస్కరం |
దక్షిణేతరభుజవ్యపాశ్రయాం వ్యాజహార సహధర్మచారిణీం || ౮.౨౯||

పద్మకాంతిమరుణత్రిభాగయోః సంక్రమయ్య తవ నేత్రయోరివ |
సంక్షయే జగదివ ప్రజేశ్వరః సంహరత్యహరసావహర్పతిః || ౮.౩౦||

సీకరవ్యతికరం మరీచిభిర్దూరయత్యవనతే వివస్వతి |
ఇంద్రచాపపరివేషశూన్యతాం నిర్ఝరాస్తవ పితుర్వ్రజంత్యమీ || ౮.౩౧||

దష్టతామరసకేసరస్రజోః క్రందతోర్విపరివృత్తకంఠయోః |
నిఘ్నయోః సరసి చక్రవాకయోరల్పమంతరమనల్పతాం గతం || ౮.౩౨||

స్థానమాహ్నికమపాస్య దంతినః సల్లకీవిటపభంగవాసితం |
ఆవిభాతచరణాయ గృహ్ణతే వారి వారిరుహబద్ధషట్పదం || ౮.౩౩||

పశ్య పశ్చిమదిగంతలంబినా నిర్మితం మితకథే వివస్వతా |
దీర్ఘయా ప్రతిమయా సరో ఽమ్భసాం తాపనీయమివ సేతుబంధనం || ౮.౩౪||

ఉత్తరంతి వినికీర్య పల్వలం గాఢపంక్తమతివాహితాతపాః |
దంష్ట్రిణో వనవరాహయూథపా దష్టభంగురబిసాంకురా ఇవ || ౮.౩౫||

ఏష వృక్షశిఖరే కృతాస్పదో జాతరూపరసగౌరమండలః |
హీయమానమహరత్యయాతపం పీవరోరు పిబతీవ బర్హిణః || ౮.౩౬||

పూర్వభాగతిమిరప్రవృత్తిభిర్వ్యక్తపంకమివ జాతమేకతః |
ఖం హృతాతపజలం వివస్వతా భాతి కించిదివ శేషవత్సరః || ౮.౩౭||

ఆవిశద్భిరుటజాంగణం మృగైర్మూలసేకసరసైశ్చ వృక్షకైః |
ఆశ్రమాః ప్రవిశదగ్నిధేనవో బిభ్రతి శ్రియముదీరితాగ్నయః || ౮.౩౮||

బద్ధకోశమపి తిష్ఠతి క్షణం సావశేషవివరం కుశేశయం |
షట్పదాయ వసతిం గ్రహీష్యతే ప్రీతిపూర్వమివ దాతుమంతరం || ౮.౩౯||

దూరమగ్రపరిమేయరశ్మినా వారుణీ దిగరుణేన భానునా |
భాతి కేసరవతేవ మండితా బంధుజీవతిలకేన కన్యకా || ౮.౪౦||

సామభిః సహచరాః సహస్రశః స్యందనాశ్వహృదయంగమస్వరైః |
భానుమగ్నిపరికీర్ణతేజసం సంస్తువంతి కిరణోష్మపాయినః || ౮.౪౧||

సో ఽయమానతశిరోధరైర్హయైః కర్ణచామరవిఘట్టితేక్షణైః |
అస్తమేతి యుగభుగ్నకేసరైః సన్నిధాయ దివసం మహోదధౌ || ౮.౪౨||

ఖం ప్రసుప్తమివ సంస్థితే రవౌ తేజసో మహత ఈదృశీ గతిః |
తత్ప్రకాశయతి యావదుద్గతం మీలనాయ ఖలు తావతశ్చ్యుతం || ౮.౪౩||

సంధ్యయాప్యనుగతం రవేర్వపుర్వంద్యమస్తశిఖరే సమర్పితం |
యేన పూర్వముదయే పురస్కృతా నానుయాస్యతి కథం తమాపది || ౮.౪౪||

రక్తపీతకపిశాః పయోముచాం కోటయః కుటిలకేశి భాంత్యమూః |
ద్రక్ష్యసి త్వమితి సంధ్యయానయా వర్తికాభిరివ సాధుమండితాః || ౮.౪౫||

సింహకేసరసటాసు భూభృతాం పల్లవప్రసవిషు ద్రుమేషు చ |
పశ్య ధాతుశిఖరేషు భానునా సంవిభక్తమివ సాంధ్యమాతపం || ౮.౪౬||

అద్రిరాజతనయే తపస్వినః పావనాంబువిహితాంజలిక్రియాః |
బ్రహ్మ గూఢమభిసంధ్యమాదృతాః శుద్ధయే విధివిదో గృణంత్యమీ || ८.४८||

తన్ముహూర్త మనుమంతుమర్హసి ప్రస్తుతాయ నియమాయ మామపి |
త్వాం వినోదనిపుణః సఖీజనో వల్గువాదిని వినోదయిష్యతి || ८.४९||

నిర్విభుజ్య దశనచ్ఛదం తతో వాచి భర్తురవధీరణాపరా |
శైలరాజతనయా సమీపగామాలలాప విజయామహేతుకం || ८.४८||

ఈశ్వరో ఽపి దివసాత్యయోచితం మంత్రపూర్వమనుతస్థివాన్విధిం |
పార్వతీమవచనామసూయయా ప్రత్యుపేత్య పునరాహ సస్మితం || ८.५०||

ముంచ కోపమనిమిత్తకోపనే సంధ్యయా ప్రణమితో ఽస్మి నాన్యయా |
కిం న వేత్సి సహధర్మచారిణం చక్రవాకసమవృత్తిమాత్మనః || ८.५१||

నిర్మితేషు పితృషు స్వయంభువా యా తనుః సుతను పూర్వముజ్ఝితా |
సేయమస్తముదయం చ సేవతే తేన మానిని మమాత్ర గౌరవం || ८.५२||

తామిమాం తిమిరవృద్ధిపీడితాం శైలరాజతనయే ఽధునా స్థితాం |
ఏకతస్తటతమాలమాలినీం పశ్య ధాతురసనిమ్నగామివ || ८.५३||

సాంధ్యమస్తమితశేషమాతపం రక్తలేఖమపరా బిభర్తి దిక్ |
సాంపరాయవసుధా సశోణితం మండలాగ్రమివ తిర్యగుజ్ఝితం || ८.५४||

యామినీదివససంధిసంభవే తేజసి వ్యవహితే సుమేరుణా |
ఏతదంధతమసం నిరంకుశం దిక్షు దీర్ఘనయనే విజృంభతే || ८.५५||

నోర్ధ్వమీక్షణగతిర్న చాప్యధో నాభితో న పురతో న పృష్ఠతః |
లోక ఏష తిమిరౌఘవేష్టితో గర్భవాస ఇవ వర్తతే నిశి || ८.५६||

శుద్ధమావిలమవస్థితం చలం వక్రమార్జవగుణాన్వితం చ యత్ |
సర్వమేవ తమసా సమీకృతం ధిఙ్మహత్త్వమసతాం హృతాంతరం || ८.५८||

నూనమున్నమతి యజ్వనాం పతిః శార్వరస్య తమసో నిషిద్ధయే |
పుండరీకముఖి పూర్వదిఙ్ముఖం కైతకైరివ రజోభిరావృతం || ८.५९||

మందరాంతరితమూర్తినా నిశా లక్ష్యతే శశభృతా సతారకా |
త్వం మయా ప్రియసఖీసమాగతా శ్రోష్యతేవ వచనాని పృష్ఠతః || ८.५८||

రుద్ధనిర్గమనమా దినక్షయాత్పూర్వదృష్టతనుచంద్రికాస్మితం |
ఏతదుద్గిరతి చంద్రమండలం దిగ్రహస్యమివ రాత్రిచోదితం || ८.६०||

పశ్య పక్వఫలినీఫలత్విషా బింబలాంఛితవియత్సరో ఽమ్భసా |
విప్రకృష్టవివరం హిమాంశునా చక్రవాకమిథునం విడంబ్యతే || ८.६१||

శక్యమోషధిపతేర్నవోదయాః కర్ణపూరరచనాకృతే తవ |
అప్రగల్భయవసూచికోమలాశ్ఛేత్తుమగ్రనఖసంపుటైః కరాః || ८.६२||

అంగులీభిరివ కేశసంచయం సన్నిగృహ్య తిమిరం మరీచిభిః |
కుడ్మలీకృతసరోజలోచనం చుంబతీవ రజనీముఖం శశీ || ౮.౬౩||

పశ్య పార్వతి నవేందురశ్మిభిః సామిభిన్నతిమిరం నభస్తలం |
లక్ష్యతే ద్విరదభోగదూషితం సంప్రసీదదివ మానసం సరః || ౮.౬౪||

రక్తభావమపహాయ చంద్రమా జాత ఏష పరిశుద్ధమండలః |
విక్రియా న ఖలు కాలదోషజా నిర్మలప్రకృతిషు స్థిరోదయా || ౮.౬౫||

ఉన్నతేషు శశినః ప్రభా స్థితా నిమ్నసంశ్రయపరం నిశాతమః |
నూనమాత్మసదృశీ ప్రకల్పితా వేధసేహ గుణదోషయోర్గతిః || ౮.౬౬||

చంద్రపాదజనితప్రవృత్తిభిశ్చంద్రకాంతజలబిందుభిర్గిరిః |
మేఖలాతరుషు నిద్రితానమూన్బోధయత్యసమయే శిఖండినః || ౮.౬౭||

కల్పవృక్షశిఖరేషు సంప్రతి ప్రస్ఫురద్భిరివ పశ్య సుందరి |
హారయష్టిగణనామివాంశుభిః కర్తుమాగతకుతూహలః శశీ || ౮.౬౮||

ఉన్నతావనతభావవత్తయా చంద్రికా సతిమిరా గిరేరియం |
భక్తిభిర్బహువిధాభిరర్పితా భాతి భూతిరివ మత్తదంతినః || ౮.౬౯||

ఏతదుచ్ఛ్వసితపీతమైందవం వోఢుమక్షమమివ ప్రభారసం |
ముక్తషట్పదవిరావమంజసా భిద్యతే కుముదమా నిబంధనాత్ || ౮.౭౦||

పశ్య కల్పతరులంబి శుద్ధయా జ్యోత్స్నయా జనితరూపసంశయం |
మారుతే చలతి చండి కేవలం వ్యజ్యతే విపరివృత్తమంశుకం || ౮.౭౧||

శక్యమంగులిభిరుద్ధృతైరధః శాఖినాం పతితపుష్పపేశలైః |
పత్రజర్జరశశిప్రభాలవైరేభిరుత్కచయితుం తవాలకాన్ || ౮.౭౨||

ఏష చారుముఖి యోగతారయా యుజ్యతే తరలబింబయా శశీ |
సాధ్వసాదుపగతప్రకంపయా కన్యయేవ నవదీక్షయా వరః || ౮.౭౩||

పాకభిన్నశరకాండగౌరయోరుల్లసత్ప్రతికృతిప్రసన్నయోః |
రోహతీవ తవ గండలేఖయోశ్చంద్రబింబనిహితాక్ష్ణి చంద్రికా || ౮.౭౪||

లోహితార్కమణిభాజనార్పితం కల్పవృక్షమధు బిభ్రతీ స్వయం |
త్వామియం స్థితిమతీముపస్థితా గంధమాదనవనాధిదేవతా || ౮.౭౫||

ఆర్ద్రకేసరసుగంధి తే ముఖం మత్తరక్తనయనం స్వభావతః |
అత్ర లబ్ధవసతిర్గుణాంతరం కిం విలాసిని మదః కరిష్యతి || ౮.౭౬||

మాన్యభక్తిరథవా సఖీజనః సేవ్యతామిదమనంగదీపనం |
ఇత్యుదారమభిధాయ శంకరస్తామపాయయత పానమంబికాం || ౮.౭౭||

పార్వతీ తదుపయోగసంభవాం విక్రియామపి సతాం మనోహరాం |
అప్రతర్క్యవిధియోగనిర్మితామామ్రతేవ సహకారతాం యయౌ || ౮.౭౮||

తత్క్షణం విపరివర్తితహ్రియోర్నేష్యతోః శయనమిద్ధరాగయోః |
సా బభూవ వశవర్తినీ ద్వయోః శూలినః సువదనా మదస్య చ || ౮.౭౯||

ఘూర్ణమాననయనం స్ఖలత్కథం స్వేదిబిందుమదకారణస్మితం|
ఆననేన న తు తావదీశ్వరశ్చక్షుషా చిరముమాముఖం పపౌ || ౮.౮౦||

తాం విలంబితపనీయమేఖలాముద్వహంజఘనభారదుర్వహాం |
ధ్యానసంభృతవిభూతిరీశ్వరః ప్రావిశన్మణిశిలాగృహం రహః || ౮.౮౧||

తత్ర హంసధవలోత్తరచ్ఛదం జాహ్నవీపులినచారుదర్శనం |
అధ్యశేత శయనం ప్రియాసఖః శారదాభ్రమివ రోహిణీపతిః || ౮.౮౨||

క్లిష్టకేశమవలుప్తచందనం వ్యత్యయార్పితనఖం సమత్సరం |
తస్య తచ్ఛిదురమేఖలాగుణం పార్వతీరతమభూన్న తృప్తయే || ౮.౮౩||

కేవలం ప్రియతమాదయాలునా జ్యోతిషామవనతాసు పంక్తిషు |
తేన తత్పరిగృహీతవక్షసా నేత్రమీలనకుతూహలం కృతం || ౮.౮౪||

స వ్యబుధ్యత బుధస్తవోచితః శతకుంభకమలాకరైః సమం |
మూర్చ్ఛనాపరిగృహీతకైశికైః కిన్నరైరుషసి గీతమంగలః || ౮.౮౫||

తౌ క్షణం శిథిలితోపగూహనౌ దంపతీ చలితమానసోర్మయః |
పద్మభేదపిశునాః సిషేవిరే గంధమాదనవనాంతమారుతాః || ౮.౮౬||

ఊరుమూలనఖమార్గరాజిభిస్తత్క్షణం హృతవిలోచనో హరః |
వాససః ప్రశిథిలస్య సంయమం కుర్వతీం ప్రియతమామవారయత్ || ౮.౮౭||

స ప్రజాగరకషాయలోచనం గాఢదంతపదతాడితాధరం |
ఆకులాలకమరంస్త రాగవాన్ప్రేక్ష్య భిన్నతిలకం ప్రియాముఖం || ౮.౮౮||

తేన భంగివిషమోత్తరచ్ఛదం మధ్యపిండితవిసూత్రమేఖలం |
నిర్మలే ఽపి శయనం నిశాత్యయే నోజ్ఝితం చరణరాగలాంఛితం || ౮.౮౯||

స ప్రియాముఖరసం దివానిశం హర్షవృద్ధిజననం సిషేవిషుః |
దర్శనప్రణయినామదృశ్యతామాజగామ విజయానివేదనాత్ || ౮.౯౦||

సమదివసనిశీథం సంగినస్తత్ర శంభోః
శతమగమదృతూనాం సాగ్రమేకా నిశేవ |
న తు సురతసుఖేషు ఛిన్నతృష్ణో బభూవ
జ్వలన ఇవ సముద్రాంతర్గతస్తజ్జలేషు || ౮.౯౧||

